

**Uchwała Nr
Rady Gminy Ciasna
z dnia 2017 r.**

w sprawie przyjęcia do realizacji i wdrożenia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ciasna”

Na podstawie art. 18 ust 1 i 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)

**Rada Gminy Ciasna
Uchwala, co następuję :**

§1

Przyjmuje się do realizacji i wdrożenia „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały”

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ciasna

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Sprawdzone
Zgodnie z Ustawą
10 marca 2018

WÓJT

mgr inż. Zdzisław Kulej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY CIASNA 2017-2023

Zamawiający:

Gmina Ciasna

ul. Nowa 1a

42-793 Ciasna

tel.: 34 35 35 100

fax: 34 35 35 105

e-mail: gmina@ciasna.pl

strona www: www.ciasna.pl

Wykonawca:

AT GROUP S.A.

NIP: 645 19 95 494

ul. Główna 5

42-693 Krupski Młyn

www.atgroupsa.pl

atgroupsa@atgroupsa.pl

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I. PODSTAWA PRAWNA I WPROWADZENIE DO POJĘCIA REWITALIZACJI	6
I.1 CEL OPRACOWANIA	6
I.2 PODSTAWOWE DEFINICJE ZWIĄZANE Z POJĘCIEM REWITALIZACJI	6
I.3 ZAKRES OPRACOWANIA	8
I.4 ZGODNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CIASNA Z INNYMI DOKUMENTAMI	9
I.4.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciasna	9
I.4.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów gminy	10
I.4.3 Strategia Rozwoju Gminy	10
I.4.4 Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii	10
ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ	11
II.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY CIASNA	11
II.1.1 Podział terytorialny	11
II.1.2 Ludność	12
II.1.3 Mieszkalnictwo	13
II.1.4 Przedsiębiorcy	13
II.1.5 Rolnictwo	14
II.1.6 Leśnictwo	14
II.1.7 Zasoby przyrodnicze	15
II.2 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK I ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW	18
II.2.1 Sfera społeczna	19
II.2.2 Sfera gospodarcza	48
II.2.3 Sfera przestrzenno-środowiskowa	49
II.3 ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE	53
ROZDZIAŁ III. ANALIZA RYZYKA INWESTYCJI UJĘTYCH W PROGRAMIE	62
ROZDZIAŁ IV. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI	64
IV.1 OBSZAR CIASNA	65
IV.2 OBSZAR PANOSZÓW	67
IV.3 OBSZAR PRZYWARY	69
IV.4 OBSZAR SIERAKÓW ŚLĄSKI	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
ROZDZIAŁ V. WIZJA I CELE REWITALIZACJI	74
V.1 WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY CIASNA	74
V.2 CELE STRATEGICZNE	74
ROZDZIAŁ VI. CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	77

VI.1	PODSTAWOWE KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	77
VI.1.1	<i>Podstawowe założenia strategii działań podstawowych Lokalnego Programu Rewitalizacji</i>	77
VI.1.2	<i>Szczegółowy harmonogram działań podstawowych Lokalnego Programu Rewitalizacji ...</i>	77
VI.2	UZUPEŁNIAJĄCE KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	83
VI.2.1	<i>Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej.</i>	83
VI.2.2	<i>Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim.....</i>	84
VI.3	FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ UJĘTYCH W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI.....	85
ROZDZIAŁ VII. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA LOKALNEGO PROGRAMU		
REWITALIZACJI		87
VII.1.1	<i>Struktura organizacyjna</i>	87
VII.1.2	<i>Budżet i źródła finansowania inwestycji</i>	88
VII.1.3	<i>Plan wdrażania, monitorowania i weryfikacji</i>	89
ROZDZIAŁ VIII. KOMPLEMENTARNOŚĆ DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....		94
VIII.1	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	95
VIII.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	95
VIII.3	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO –INSTYTUCJONALNA	95
VIII.4	KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	96
VIII.5	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	96
VIII.6	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW PLANOWANYCH W RAMACH LPR.....	96
ROZDZIAŁ IX. IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY		101
IX.1	CHARAKTERYSTYKA INTERESARIUSZY	101
IX.2	CHARAKTERYSTYKA INTERESARIUSZY	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
IX.3	UDZIAŁ INTERESARIUSZY W PROCESIE PRZYGOTOWANIA DOKUMENTU, DIAGNOZOWANIA, WDRAŻANIA ORAZ MONITOROWANIA ZAPISÓW PROGRAMU	101
IX.3.1	<i>Udział interesariuszy w procesie przygotowania dokumentu i diagnozowania obszaru rewitalizacji.....</i>	101
IX.3.2	<i>Udział interesariuszy w procesie wdrażania inwestycji na obszarach rewitalizacji.....</i>	102
IX.3.3	<i>Udział interesariuszy w procesie monitorowania osiągniętych efektów rewitalizacji</i>	103
IX.4	DODATKOWE DZIAŁANIA PODEJMOWANE W TRAKCIE WDRAŻANIA LPR	104
ROZDZIAŁ XI. ODDZIAŁYWANIE DOKUMENTU NA ŚRODOWISKO.....		108
XI.1	OCHRONA PTAKÓW PODCZAS WYKONYWANIA PRAC TERMOMODERNIZACYJNYCH	108
XI.2	ZAKRES ODDZIAŁYWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CIASNA.....	110
ROZDZIAŁ XII. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW.....		112

XII.1	SPIS TABEL	112
XII.2	SPIS RYSUNKÓW	114
XII.3	SPIS WYKRESÓW	114

ROZDZIAŁ I. PODSTAWA PRAWNA I WPROWADZENIE DO POJĘCIA REWITALIZACJI

I.1 CEL OPRACOWANIA

Podstawowym celem Programu Rewitalizacji jest wskazanie procedur i sposobu wdrażania przedsięwzięć mających na celu rewitalizację obszarów zdegradowanych. Konieczne jest wskazanie kluczowych obszarów, które powinny zostać objęte działaniami z zakresu rewitalizacji społecznej obszarów zdegradowanych, a także uzupełnienie ich o zadania inwestycyjne. Celem działań inwestycyjnych jest jedynie wsparcie inicjatyw podejmowanych w ramach działań w zakresie społecznym.

I.2 PODSTAWOWE DEFINICJE ZWIĄZANE Z POJĘCIEM REWITALIZACJI¹

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, sierpień 2016, s. 5-8

- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej,
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia 8 warunków

do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji).

I.3 ZAKRES OPRACOWANIA

Zakres **Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ciasna** wynika z Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2023 oraz Regulaminu oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji / Gminnych Programów Rewitalizacji opracowanych w ramach Konkursu dotacji „Przygotowanie lub aktualizacja programów rewitalizacji”. Zgodnie z tymi dokumentami *Rewitalizacja to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich miast. Takie podejście wynika wprost z zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, w której drugi cel strategiczny „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych” obejmuje m.in. cel szczegółowy „Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze”². W celu właściwego prowadzenia procesu rewitalizacji Gminy Ciasna, przyjęto to:*

1. Rewitalizacja stanowi istotny element całościowy wizji rozwoju gminy;
2. Opracowana została pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wskazanego w programie rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
3. Ustalona została hierarchia potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
4. Konieczny był właściwy dobór narzędzi oraz interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
5. Działania stanowią elementy zsynchronizowane w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, a także środowiskowej;
6. Konieczna jest koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
7. Ważna będzie realizacja zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów (w szczególności lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy

² Regulamin oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji / Gminnych Programów Rewitalizacji opracowanych w ramach Konkursu dotacji „Przygotowanie lub aktualizacja programów rewitalizacji”. s.8

procesu rewitalizacji i ekspertów) w procesy programowania i realizacji działań rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Zakres dokumentu pod nazwą **Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna** obejmuje w szczególności:

1. ocenę aktualnego stanu gminy w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej wraz z identyfikacją obszarów problemowych w tym zakresie,
2. wskazanie optymalnych działań i zadań na okres objęty Programem,
3. monitoring efektów podejmowanych działań na terenie Gminy,
4. plan wdrażania programu z uwzględnieniem jego monitorowania,
5. cele i wizję Gminy po realizacji Programu Rewitalizacji.

Program został przygotowany na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Na obszarze gminy nie były wcześniej prowadzone działania rewitalizacyjne,

Zgodnie z Wytycznymi MliR LPR łącznie nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

I.4 ZGODNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CIASNA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi i problemowymi na obowiązującymi na obszarze Gminy, do których należą:

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

I.4.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ciasna

Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z zapisami Studium, szczególnie w zakresie trzeciego celu strategicznego, w ramach którego przewiduje się ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne już istniejących elementów zagospodarowania

przestrzennego, jak i realizacji projektowanych przedsięwzięć w oparciu o zasadę eliminowania potencjalnych uciążliwości.

I.4.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów gminy

Wszystkie infrastrukturalne inwestycje wskazane niniejszym Lokalnym Programem Rewitalizacji zachowują pełną zgodność z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ponadto przeprowadzenie każdej, poszczegółnej inwestycji poprzedzone będzie, jeśli tak stanowi wymóg prawny wystąpieniem, zgodnie z procedurą, o odpowiednie zezwolenia, w tym również stwierdzeniem zgodności prac z obowiązującym na danym obszarze planem zagospodarowania.

I.4.3 Strategia Rozwoju Gminy

Gmina Ciasna nie posiada obowiązującej i aktualnej Strategii Rozwoju Gminy.

I.4.4 Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest kontynuacją ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która zobowiązuje gminy do tworzenia planu działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, będących równocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które będą realizowane w określonym terminie. Lokalny Program Rewitalizacji wpływa na polepszenie się sytuacji społecznej na terenie Gminy Ciasna, co w konsekwencji ma wpłynąć na minimalizację problemów społecznych, do których należą również problemy alkoholowe i problemy z narkomanią.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

II.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY CIASNA

II.1.1 Podział terytorialny

Powierzchnia Gminy Ciasna wynosi 13 395 hektarów. Składa się ona z 13 miejscowości podstawowych, do których należy 9 wsi, w tym: Ciasna, Dzielna, Glinica, Jeżowa, Molna, Panoszów, Sieraków Śląski, Wędzina, Zborowskie, i 4 pozostałe jednostki (osady, kolonie), do których należą: Ciasna (osada leśna), Czarne (osada), Patoka (kolonia) oraz Sobkowe (osada).

Mapę Gminy prezentują rysunki poniżej.

Rysunek 1 Mapa Gminy Ciasna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org/>

II.1.2 Ludność

Stan ludności Gminy Ciasna na koniec 2014 roku wynosił 7577 osób według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Liczba kobiet na koniec 2014 roku wynosiła 3864 osób (co stanowiło około 51,00 % ogółu ludności), a mężczyzn – 3713 osób.

W okresie od 2009 do 2014 roku liczba ludności na terenie Gminy Ciasna spadła o około 3,3%. Szczegółowe informacje na temat zmian liczby ludności w latach 2009 – 2014 prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1 Stan ludności Gminy Ciasna w latach 2009 – 2014

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność ogółem	[osoba]	7832	7798	7742	7700	7632	7577
Kobiety	[osoba]	3981	3959	3927	3908	3877	3864
	[%]	50,83%	50,77%	50,72%	50,75%	50,80%	51,00%
Mężczyźni	[osoba]	3851	3839	3815	3792	3755	3713
	[%]	49,17%	49,23%	49,28%	49,25%	49,20%	49,00%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

Najważniejsze wskaźniki w odniesieniu do demografii Gminy prezentuje tabela poniżej.

Tabela 2 Najważniejsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Ciasna w 2013 i 2014 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2013	2014
Wskaźnik obciążenia demograficznego			
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	[osoba]	53,8	53,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	[osoba]	95,4	101,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	[osoba]	26,3	27,2
Wskaźnik feminizacji			
Współczynnik feminizacji ogółem	[osoba]	103	103
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki			
Ludność na 1 km ²	[osoba]	57	57
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	[osoba]	-5,4	-8,8
Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny			
Urodzenia żywe	-	66	54
Zgony	-	65	64
Przyrost naturalny	-	1	-10

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 i 2014 rok

W latach 2013-2014 przyrost naturalny na obszarze Gminy był ujemny, wyraźna jest też tendencja do starzenia się społeczeństwa ukazana we wzrastającej ilości osób w wieku poprodukcyjnym na osoby w wieku produkcyjnym. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła w 2014 roku 57 osób/km².

II.1.3 Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Ciasna znajdowało się w 2014 roku łącznie 209362 metrów kwadratowych powierzchni użytkowej, mieszkalnej. Obejmowało to 2153 mieszkań składających się z 10 848 izb. Średnia powierzchnia mieszkania na przestrzeni ostatnich lat wzrastała, a w 2014 roku wynosiła 97,24 m².

W 2013 roku na obszarze Gminy znajdowało się łącznie 70 mieszkań komunalnych o powierzchni użytkowej 4206 m², co stanowiło ok. 2,0 % ogólnej powierzchni mieszkań w Gminie. Zmianę zasobów mieszkaniowych w latach 2009-2014 na terenie Gminy Ciasna prezentują tabele poniżej.

Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Ciasna w latach 2009 - 2014

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania	[sztuk]	2117	2116	2126	2135	2146	2153
izby	[sztuk]	10288	10667	10718	10765	10822	10848
powierzchnia użytkowa mieszkań	[m kw.]	199714	204330	205765	207100	208731	209362
średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	[m kw.]	94,34	96,56	96,79	97,00	97,27	97,24

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

Tabela 4 Zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w latach 2009-2014

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2009	2011	2012	2013	2014
mieszkania komunalne ogółem	[sztuka]	79	-	-	70	-
Udział % w ogólnej liczbie mieszkań	[%]	3,7%	-	-	3,3%	-
mieszkania komunalne - powierzchnia użytkowa	[m kw.]	4334	-	-	4206	-
Udział % w ogólnej powierzchni mieszkań	[%]	2,2%	-	-	2,0%	-
mieszkania socjalne ogółem	[sztuka]	13	13	13	13	13
Udział % w ogólnej liczbie mieszkań	[%]	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
mieszkania socjalne - powierzchnia użytkowa	[m kw.]	417	417	417	417	417
Udział % w ogólnej powierzchni mieszkań	[%]	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

II.1.4 Przedsiębiorcy

Na terenie Gminy Ciasna w 2014 roku zarejestrowanych było łącznie 576 przedsiębiorstw, z czego większość, niemal 96 %, stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.

Największy udział sektorów przedsiębiorstw na terenie Gminy miał sektor przemysłu i budownictwa, a następnie sektor handlu. Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Ciasna w latach 2009-2014

Przedsiębiorstwa według klas wielkości (liczba zatrudnionych)	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	[podmiot gospodarczy]	405	453	449	464	470	476
mikroprzedsiębiorstwo (do 9 osób)	[podmiot gospodarczy]	381	428	427	445	450	455
małe przedsiębiorstwo (od 10 do 49 osób)	[podmiot gospodarczy]	20	21	18	14	14	15
średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 osób)	[podmiot gospodarczy]	3	3	3	4	5	5
duże przedsiębiorstwo (od 250 osób)	[podmiot gospodarczy]	1	1	1	1	1	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

II.1.5 Rolnictwo

Użytki rolne stanowią ponad 55% ogólnej powierzchni Gminy, a łąki i pastwiska łącznie niemal 5 % powierzchni. Struktura gruntów została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 6 Użytki rolne na terenie Gminy Ciasna w 2014 roku

Typ gruntu	Powierzchnia	Udział w ogólnej powierzchni gminy
	[ha]	[%]
użytki rolne razem	7 373	55,04%
użytki rolne - grunty orne	4 952	36,97%
użytki rolne - sady	4	0,03%
użytki rolne - łąki trwałe	1 303	9,73%
użytki rolne - pastwiska trwałe	509	3,80%
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	232	1,73%
użytki rolne - grunty pod stawami	329	2,46%
użytki rolne - grunty pod rowami	44	0,33%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

II.1.6 Leśnictwo

Grunty leśne stanowią 39,94 % ogólnej powierzchni. Szczegółowe dane dotyczące gruntów leśnych w Gminie Ciasna zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 7 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Ciasna w 2013 i 2014 roku

Typ gruntu	2013		2014	
	Powierzchnia ogółem	Udział w ogólnej powierzchni gminy [%]	Powierzchnia ogółem	Udział w ogólnej powierzchni gminy [%]
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	5351	39,95%	5350	39,94%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	5341	39,87%	5340	39,87%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	10	0,07%	10	0,07%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2015 rok

II.1.7 Zasoby przyrodnicze

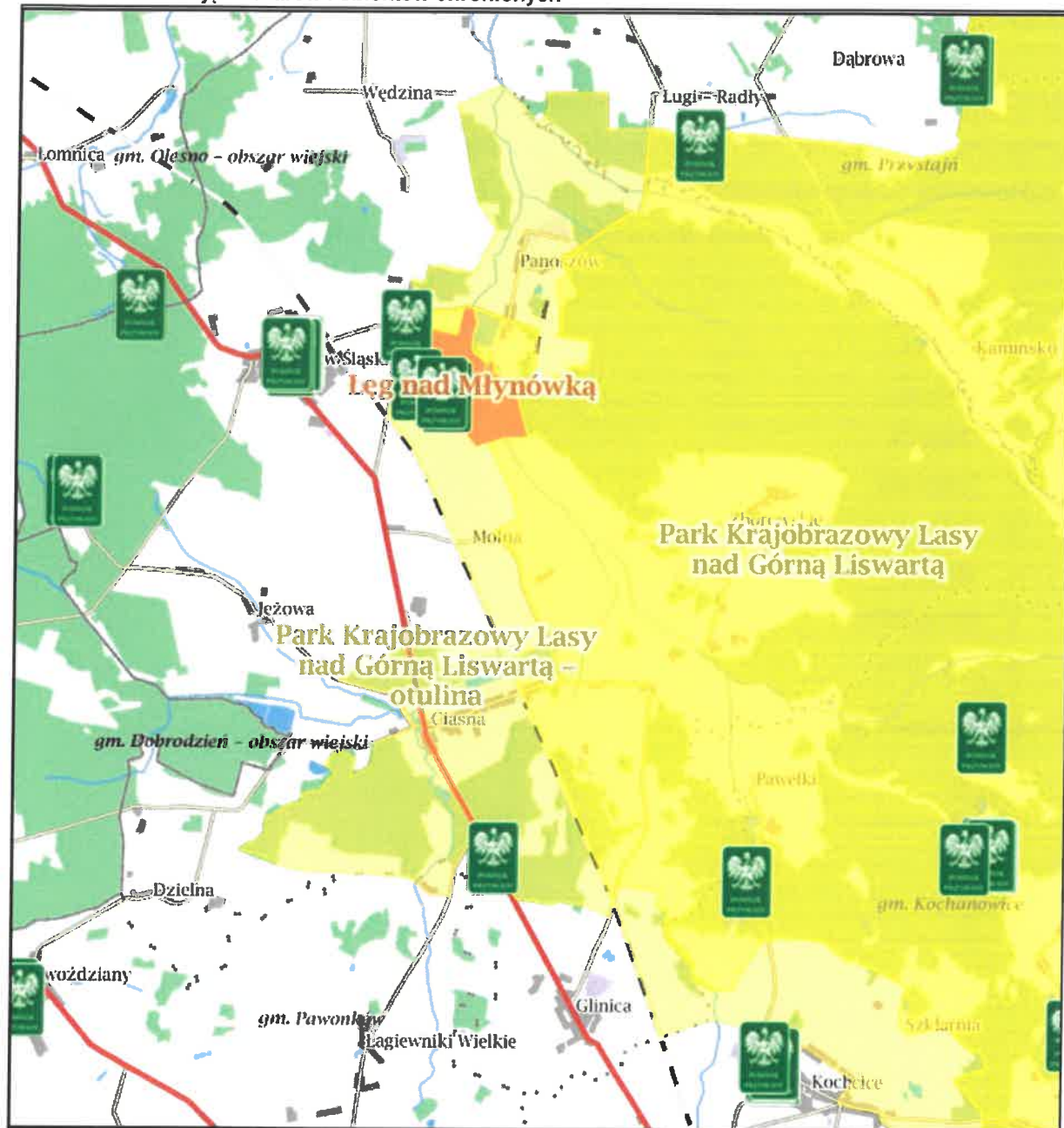
Na obszarze Ciasna obszary chronione przyrodniczo do których należą:

- Rezerwat przyrody Cisy koło Sierakowa
 - Rezerwat stworzony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego stanowiska cisa;
- Park Krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą
 - Szczególnym celem ochrony w Parku Krajobrazowym jest ochrona specyficznej fizjonomii krajobrazu dorzecza Liswarty jako syntezy wartości przyrodniczych i kulturowych, a zwłaszcza zachowanie: 1. właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, w szczególności siedlisk hydrogenicznych dorzecza Liswarty, w tym naturalnych cieków wodnych, starorzeczy oraz innych naturalnych i antropogenicznych zbiorników wodnych, torfowisk wysokich i przejściowych, trzęsawisk, obniżień dolinkowych, mszarów i źródlisk; 2. szaty roślinnej, w tym charakterystycznego układu mozaiki leśno-łąkowo-polnej; 3. różnorodności flory i fauny; 4. walorów krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego, z zabytkowymi układami przestrzennymi wsi, zespołami pałacowo-parkowymi, historycznymi elementami zagospodarowania przemysłowego, alejami, zadrzewieniami śródpolnymi i historycznym układem dróg; w celu popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju;
- Rezerwat przyrody Łęg nad Młynówką

- Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych i dydaktycznych biocenoz leśnych, wodnych i bagiennych w postaci naturalnego lasu łęgowego wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny;
- Obszar natura 2000 Łęgi w lasach nad Liswartą
 - "Łęgi w Lasach nad Liswartą" są częścią Parku Krajobrazowego "Lasy nad Górną Liswartą". Stanowią one rozległy kompleks leśny, przez którego środek przepływa rzeka Liswarta. Jej dolina została w znacznej części wylesiona, jednak siedliska łęgowe zachowały się w wielu miejscach kompleksu leśnego, wzdłuż leśnych potoków, wśród których znajdują się także cieki o sporych rozmiarach, jak na przykład potok Jeżowski. W lasach nad Liswartą utworzone zostały dotychczas trzy rezerваты przyrody i wszystkie chronią najlepiej zachowane w regionie fragmenty siedlisk łęgowych.
- Pomniki przyrody:
 - Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), który rośnie przy skrzyżowaniu dróg Sieraków - Ciasna, Wędzina Ciasna,
 - Skupisko drzew (Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) - 4 sztuki Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) - 11 sztuk), które znajdują się w Sierakowie Śląskim, przy alei Parkowej 2, w Parku Pałacowym,
 - Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), który rośnie przy drodze DK 11 oddział 177b,
 - Buk pospolity (*Fagus sylvatica*), który rośnie w Rezerwacie Cisy koło Sierakowa Śląskiego,
 - Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), który rośnie w Rezerwacie Cisy koło Sierakowa Śląskiego,
 - Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), który rośnie przy pałacu w miejscowości Panoszów przy ul. Szkolnej,
 - Wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*), który rośnie na terenie rezerwat Łęg nad Młynówką,
 - Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), który rośnie na terenie rezerwat Łęg nad Młynówką.

Lokalizację obszarów i obiektów chronionych prezentuje rysunek poniżej.

Tabela 8 Lokalizację obszarów i obiektów chronionych

LEGENDA

- Specjalne obszary ochrony siedlisk
- Rezerваты przyrody
- Parki krajobrazowe

Źródło: Przeglądarka map Geoserwisu GDOŚ, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

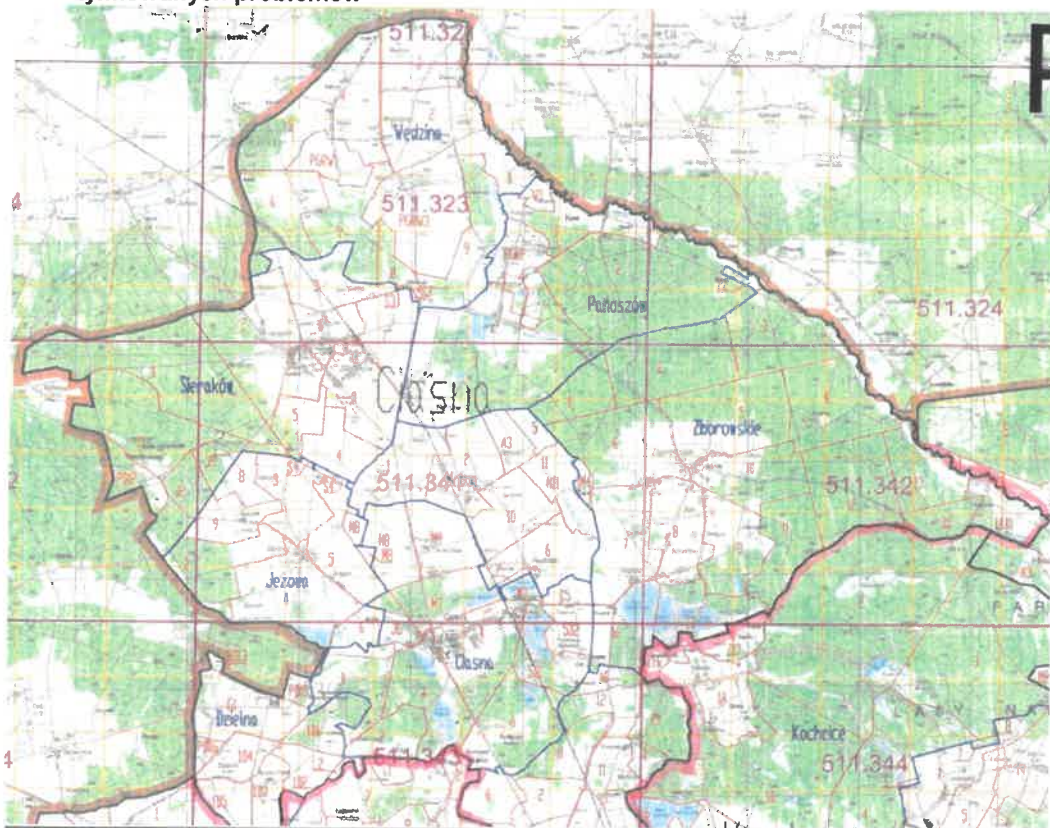
II.2 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK I ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW

Analiza negatywnych zjawisk i zidentyfikowanych problemów na terenie Gminy została dokonana w odniesieniu do Gminy ogółem, a następnie w odniesieniu do poszczególnych podobszarów funkcjonujących na terenie Gminy. Podział szczegółowy został dokonany w oparciu o jednostki statystyczne, do których należą obszary wiejskie:

- Dzielna,
- Ciasna,
- Glinica,
- Jeżowa,
- Sieraków,
- Zborowskie,
- Molna,
- Panoszów,
- Wędzina.

Obszary prezentuje mapa poniżej.

Rysunek 2 Mapa obszarów funkcjonujących na terenie Gminy Ciasna objętych analizą w zakresy zidentyfikowanych problemów

Źródło: Gmina Ciasna

II.2.1 Sfera społeczna

II.2.1.1 ANALIZA OGÓLNA

LUDNOŚĆ

Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w 2015 roku wynosiła: 7 757 osób, w tym: 3 713 osób stanowili mężczyźni (tj. 49,00%), a 3 864 osób kobiety. Liczba ludności w ciągu ostatnich lat na terenie Gminy spadła o około 3,8%, zmniejszenie liczby kobiet było większe niż mężczyzn. W ciągu ostatnich lat populacja kobiet spadła o 4%, a mężczyzn o 3,7% na terenie Gminy. Szczegółowe dane prezentują tabela i wykres poniżej.

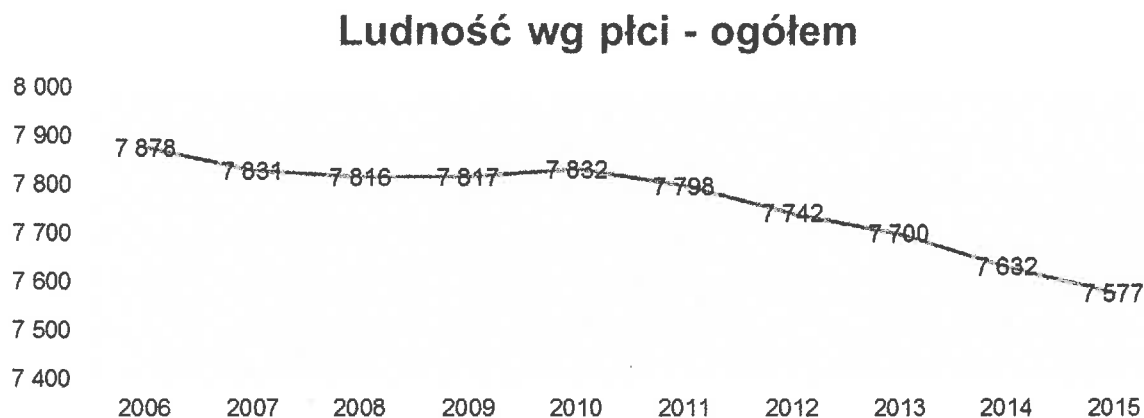
Tabela 9 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
Ludność wg płci - ogółem	osoba	7 878	7 831	7 816	7 817	7 832
Ludność wg płci - mężczyźni	osoba	3 855	3 839	3 833	3 854	3 851
Ludność wg płci - kobiety	osoba	4 023	3 992	3 983	3 963	3 981

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność wg płci - ogółem	osoba	7 798	7 742	7 700	7 632	7 577
Ludność wg płci - mężczyźni	osoba	3 839	3 815	3 792	3 755	3 713
Ludność wg płci - kobiety	osoba	3 959	3 927	3 908	3 877	3 864

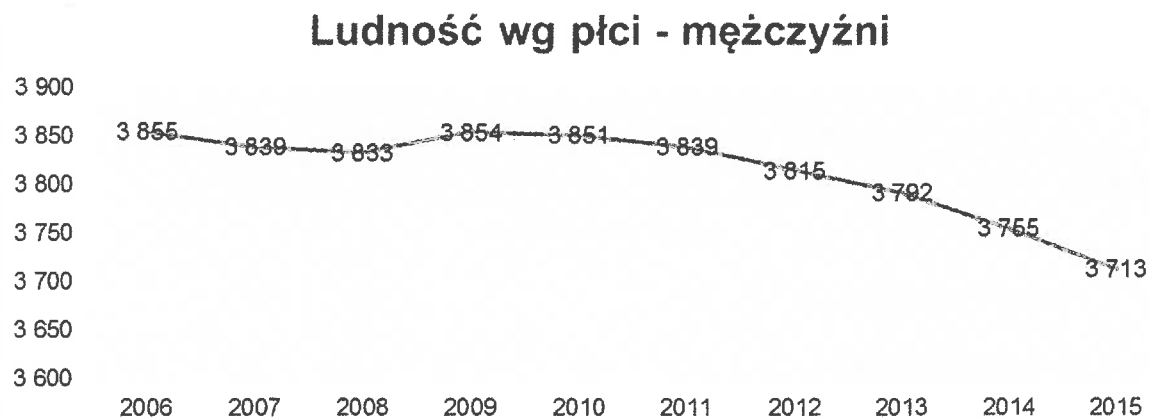
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 1 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015

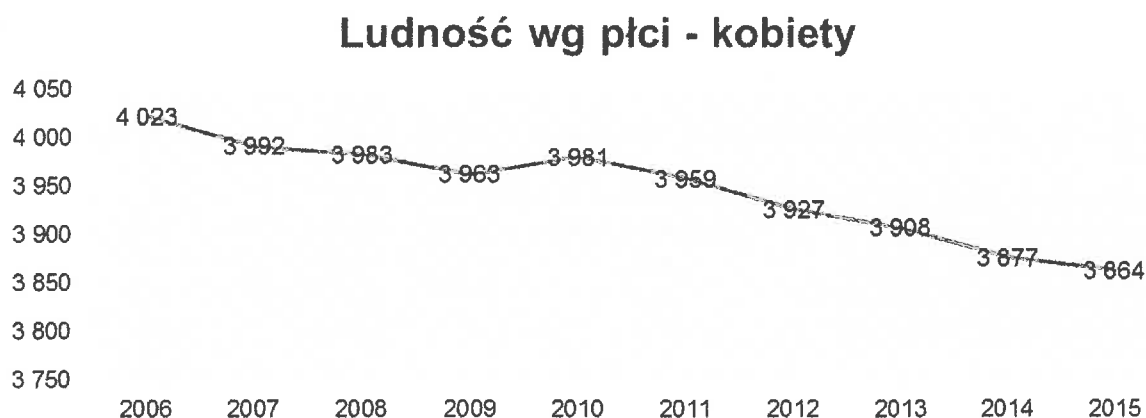
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 2 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 – 2015 - mężczyźni

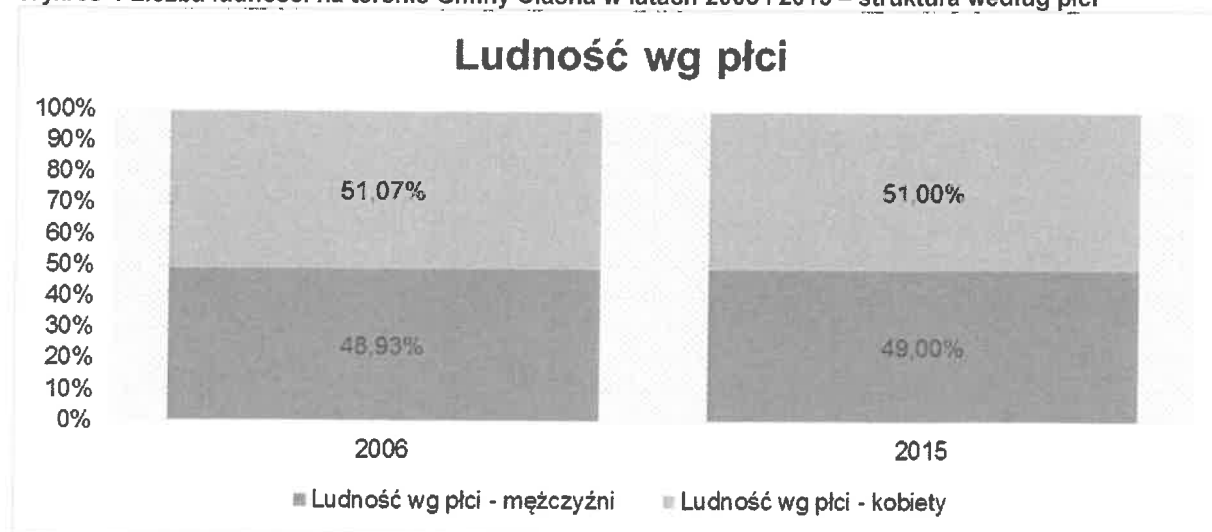
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 3 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 – 2015 - kobiety

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 4 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 i 2015 – struktura według płci

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn jest na podobnym poziomie w stosunku do całego województwa i Polski. Prezentują ją wykres i tabela poniżej.

Tabela 10 Współczynnik feminizacji na terenie Gminy Ciasna w latach 2006-2015

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
Współczynnik feminizacji	osoba	104,00	104,00	104,00	103,00	103,00
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014	2015
Współczynnik feminizacji	osoba	103,00	103,00	103,00	103,00	104,07

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 5 Współczynnik feminizacji na terenie Gminy Ciasna w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Na terenie Gminy występuje zjawiska starzenia się społeczeństwa wskazują na to wskaźniki związane z udziałem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym, a także struktura ludności według wieku. Przedstawiają je szczegółowo tabele i wykresy poniżej.

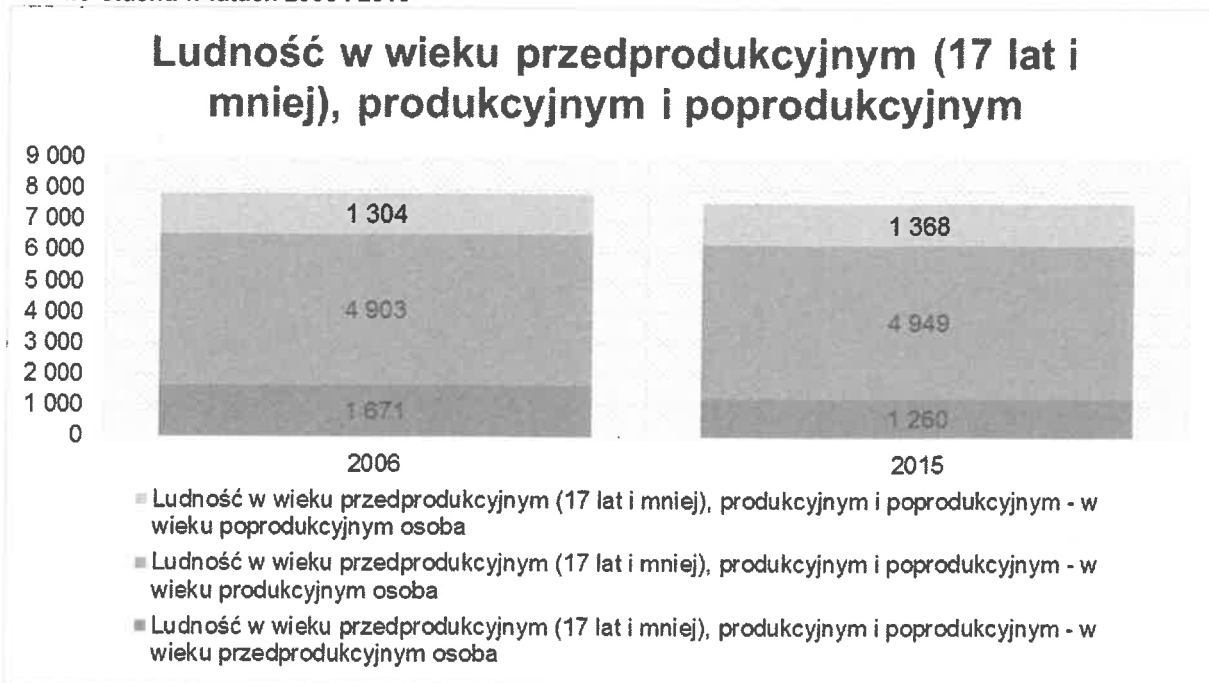
Tabela 11 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	1 671	1 587	1 551	1 491	1 496
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	4 903	4 928	4 943	5 011	5 058
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 304	1 316	1 322	1 315	1 278
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	1 456	1 407	1 378	1 326	1 260
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	5 072	5 046	5 007	4 958	4 949
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 270	1 289	1 315	1 348	1 368

poprodukcyjnym - w wieku
poprodukcyjnym

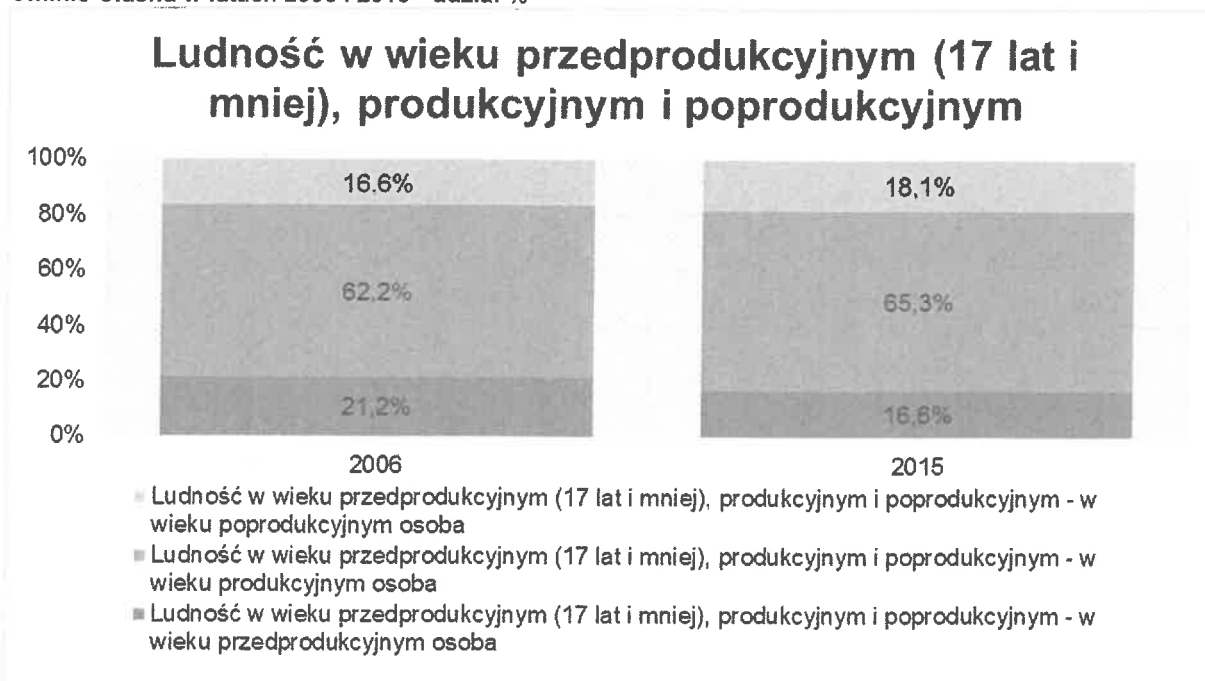
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 6 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %

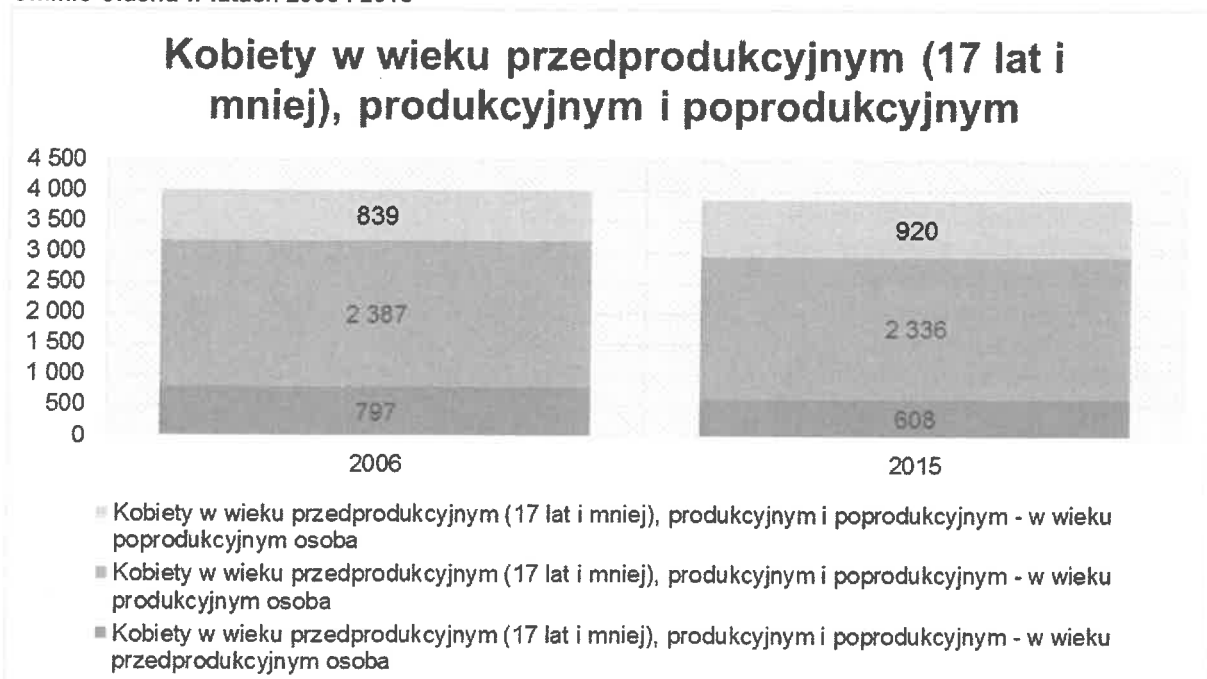
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 12 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015

Wyszczególnienie	Jednostka	2006	2007	2008	2009	2010
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	797	742	724	696	721
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	2 387	2 405	2 412	2 416	2 430
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	839	845	847	851	830
Wyszczególnienie	Jednostka	2011	2012	2013	2014	2015
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	696	669	649	623	608
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	2 435	2 408	2 388	2 358	2 336
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	828	850	871	896	920

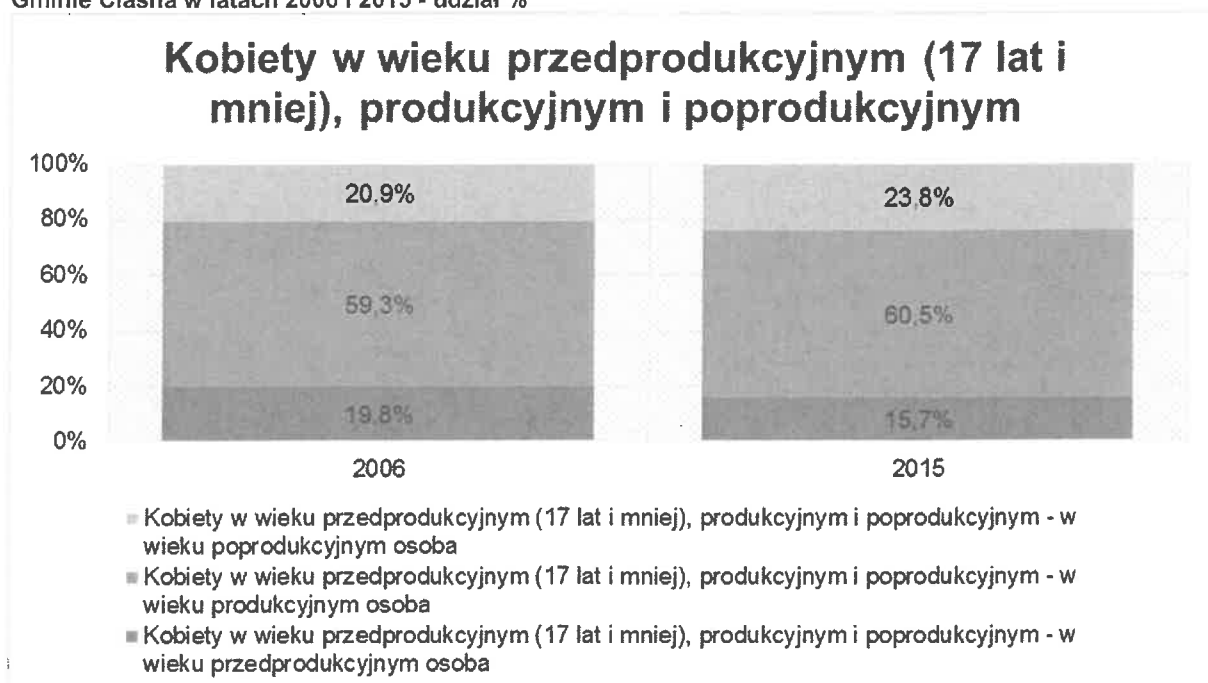
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 8 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 9 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %

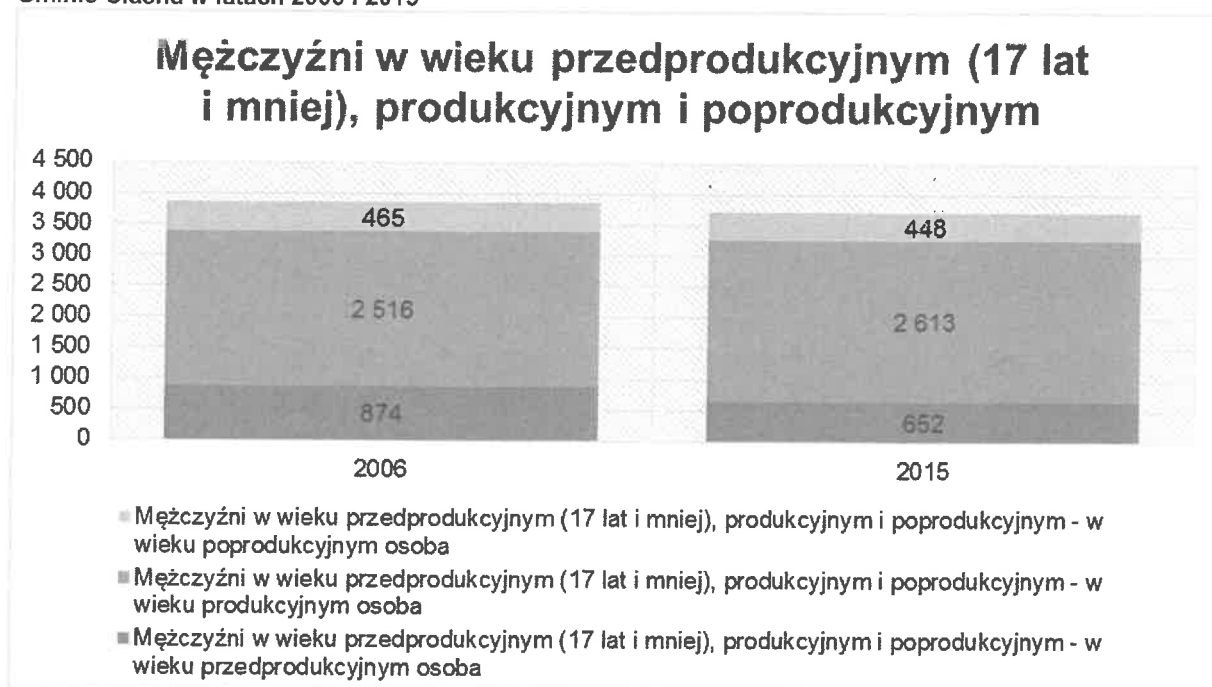
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 13 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015

Wyszczególnienie	Jednostka	2006	2007	2008	2009	2010
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	874	845	827	795	775
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	2 516	2 523	2 531	2 595	2 628
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	465	471	475	464	448
Wyszczególnienie	Jednostka	2011	2012	2013	2014	2015
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku przedprodukcyjnym	osoba	760	738	729	703	652
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku produkcyjnym	osoba	2 637	2 638	2 619	2 600	2 613
Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w wieku poprodukcyjnym	osoba	442	439	444	452	448

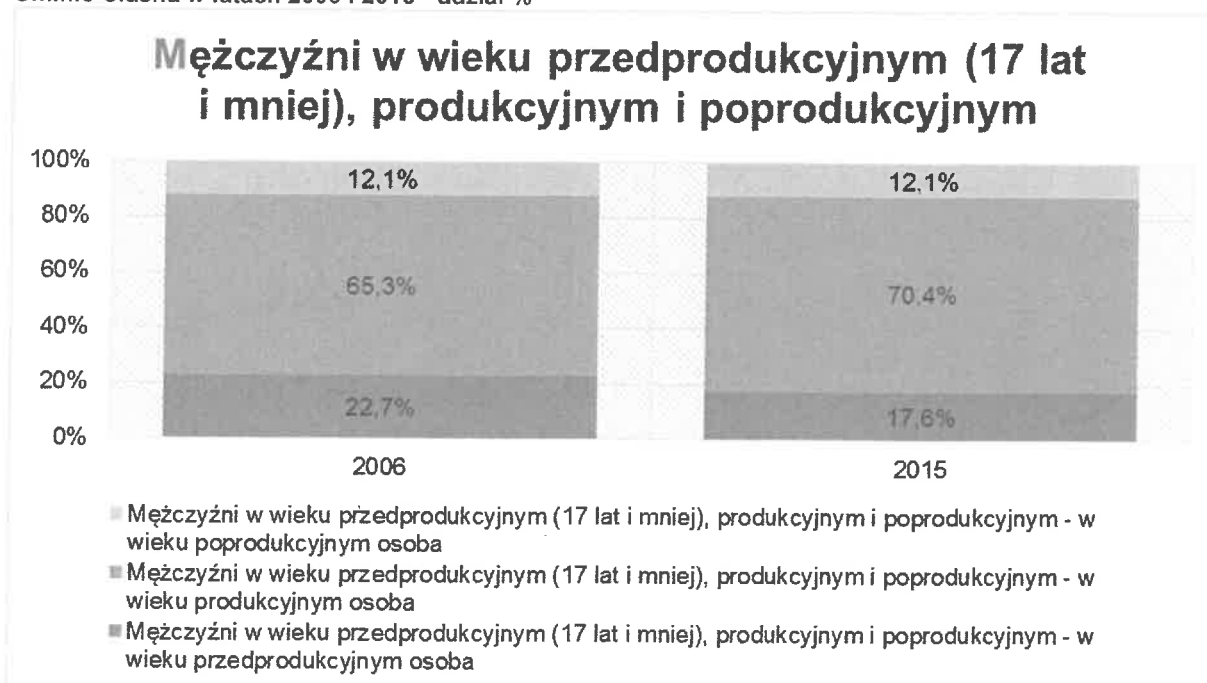
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 10 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 11 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %

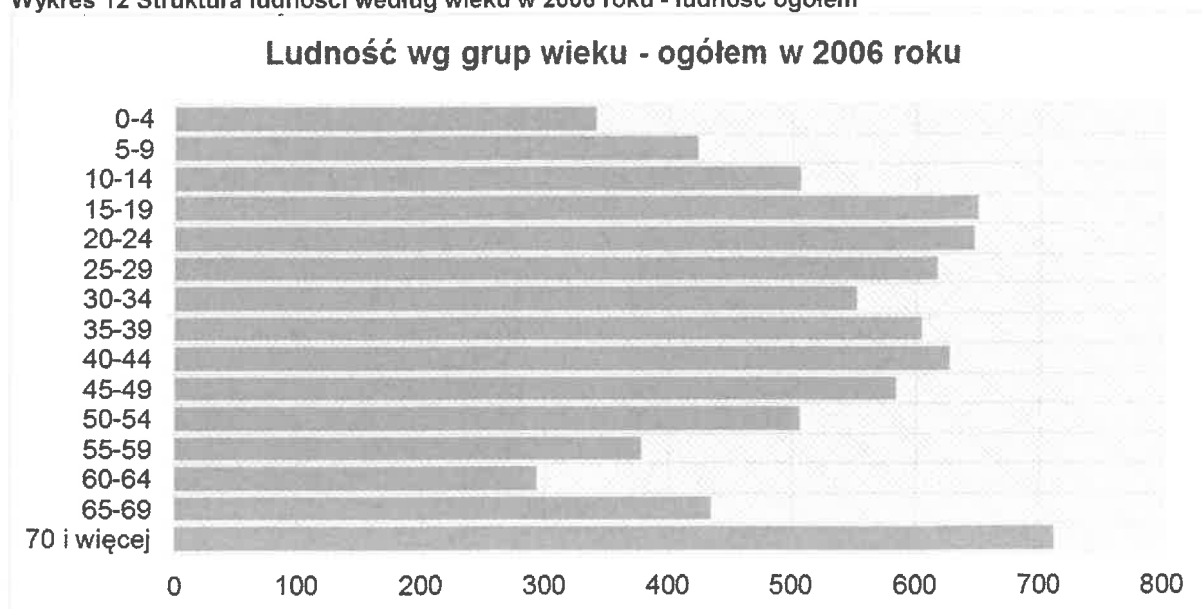
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 14 Struktura ludności według płci i wieku w 2006 roku

Jednostka miary	Jednostka miary	2006		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
70 i więcej	osoba	438	274	712
65-69	osoba	244	191	435
60-64	osoba	157	136	293
55-59	osoba	196	182	378
50-54	osoba	258	249	507
45-49	osoba	264	320	584
40-44	osoba	300	327	627
35-39	osoba	300	305	605
30-34	osoba	270	282	552
25-29	osoba	327	290	617
20-24	osoba	338	309	647
15-19	osoba	330	320	650
10-14	osoba	257	250	507
5-9	osoba	186	237	423
0-4	osoba	158	183	341

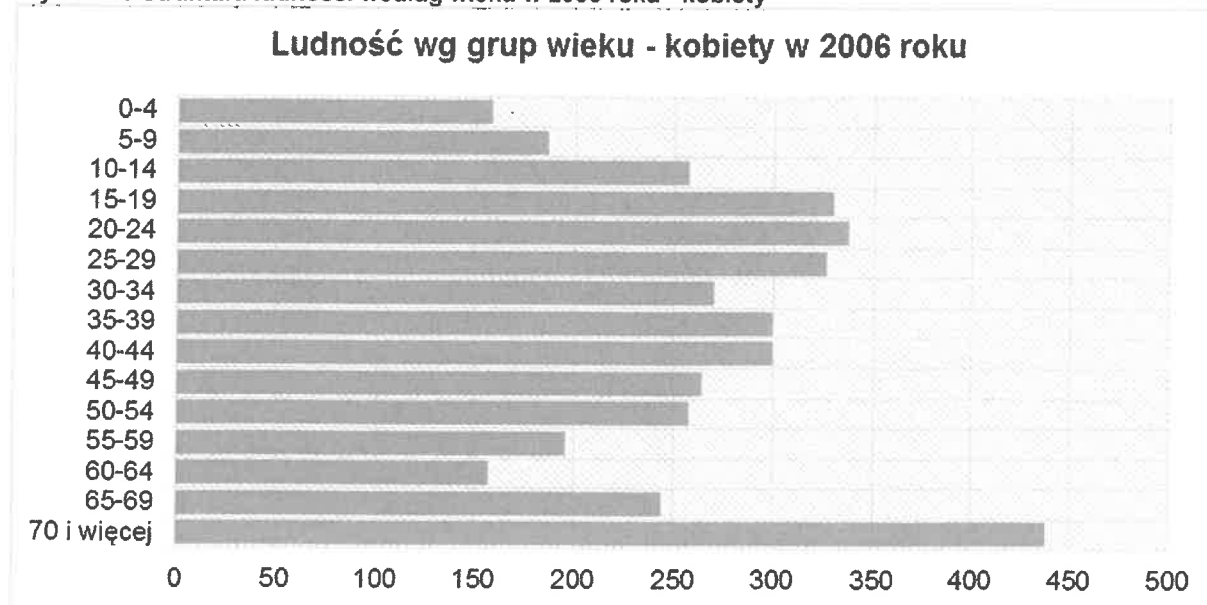
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 12 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - ludność ogółem

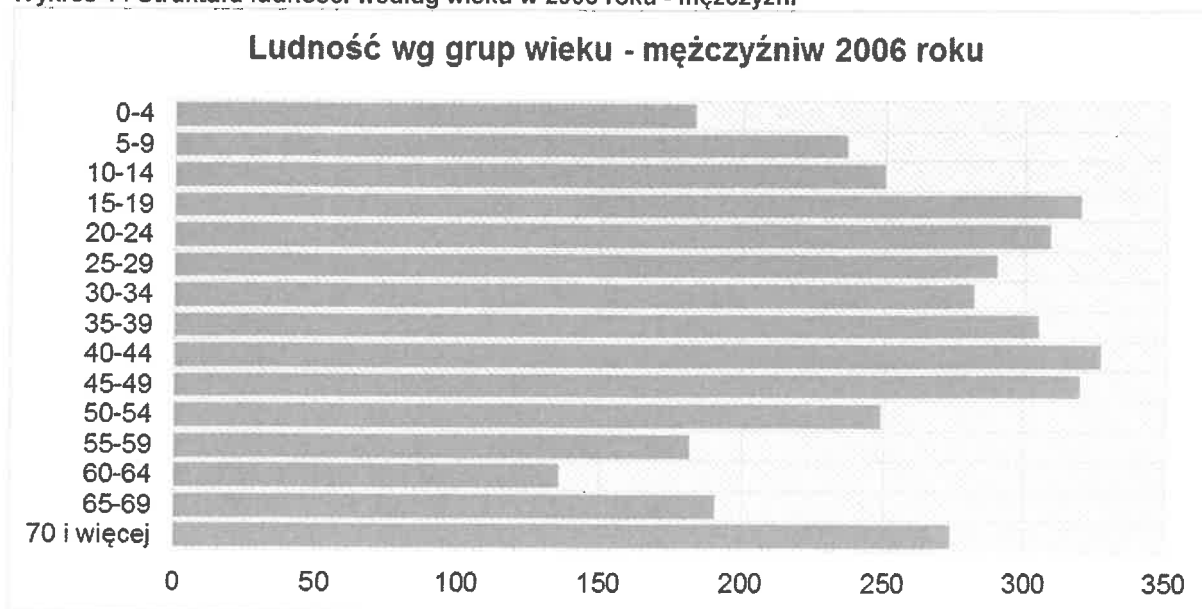
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 13 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - kobiety

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 14 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - mężczyźni

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

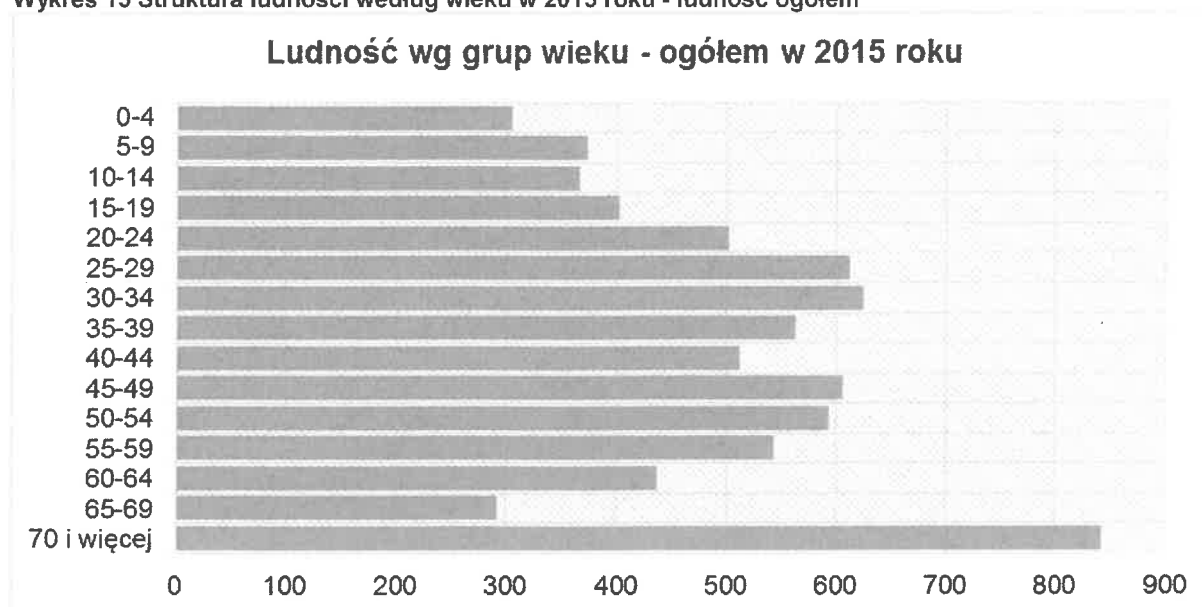
Tabela 15 Struktura ludności według płci i wieku w 2015 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
70 i więcej	Osoba	534	309	843
65-69	Osoba	153	139	292
60-64	Osoba	233	204	437
55-59	Osoba	248	296	544
50-54	Osoba	287	307	594
45-49	Osoba	303	303	606

40-44	Osoba	251	262	513
35-39	Osoba	269	294	563
30-34	Osoba	331	294	625
25-29	Osoba	316	296	612
20-24	Osoba	255	247	502
15-19	Osoba	184	218	402
10-14	Osoba	170	196	366
5-9	Osoba	188	185	373
0-4	Osoba	142	163	305

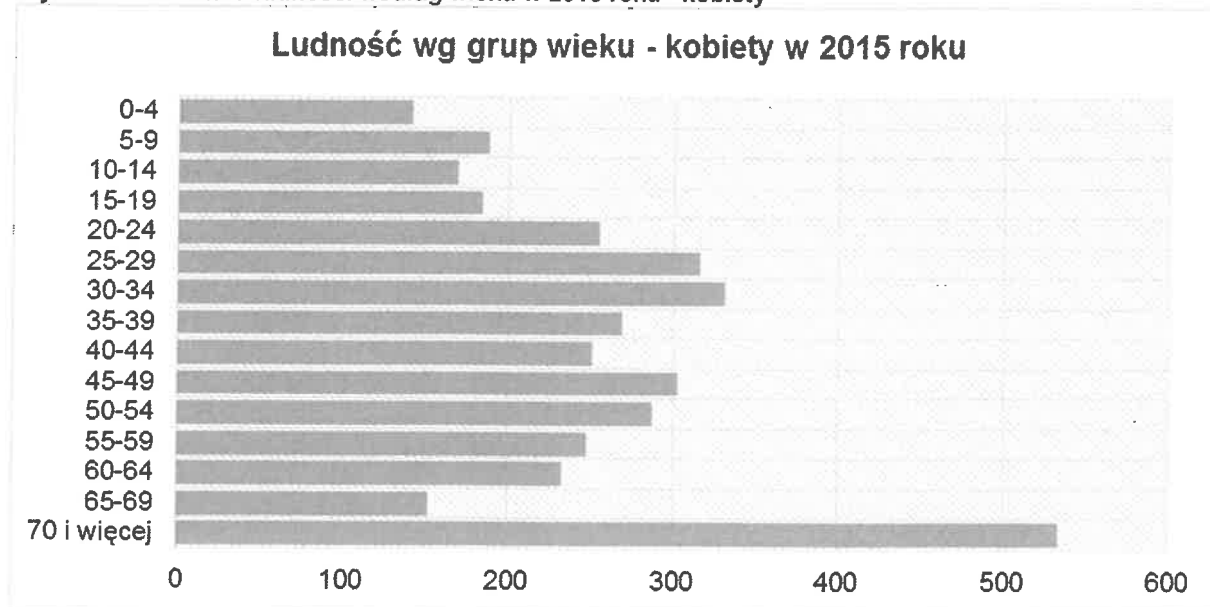
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 15 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - ludność ogółem

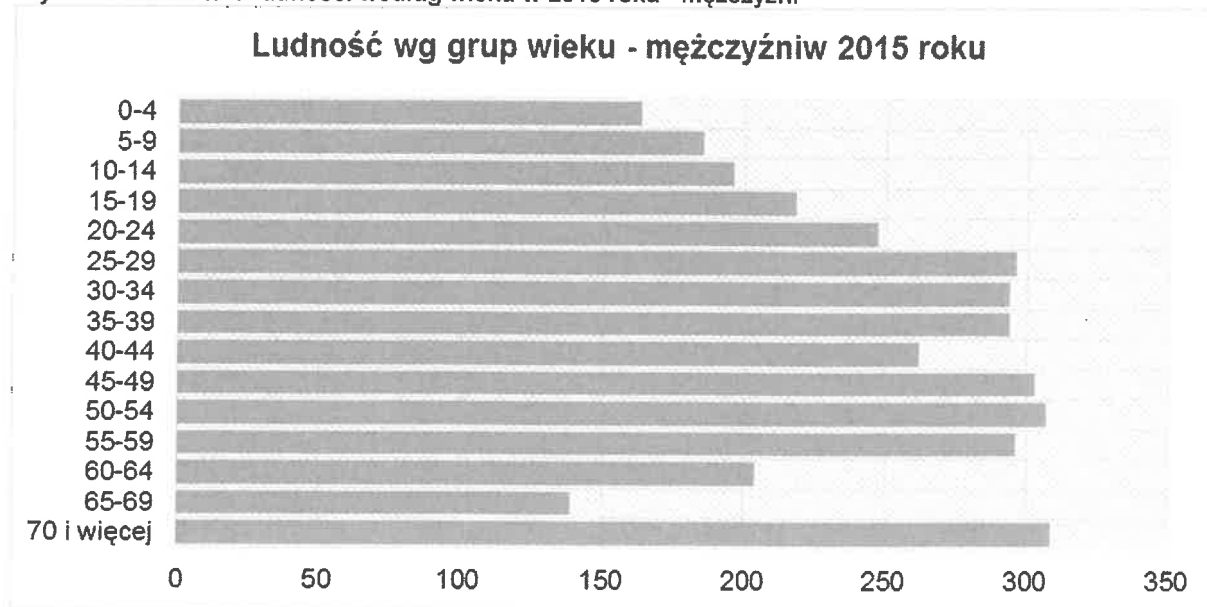
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 16 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - kobiety

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 17 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - mężczyźni

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

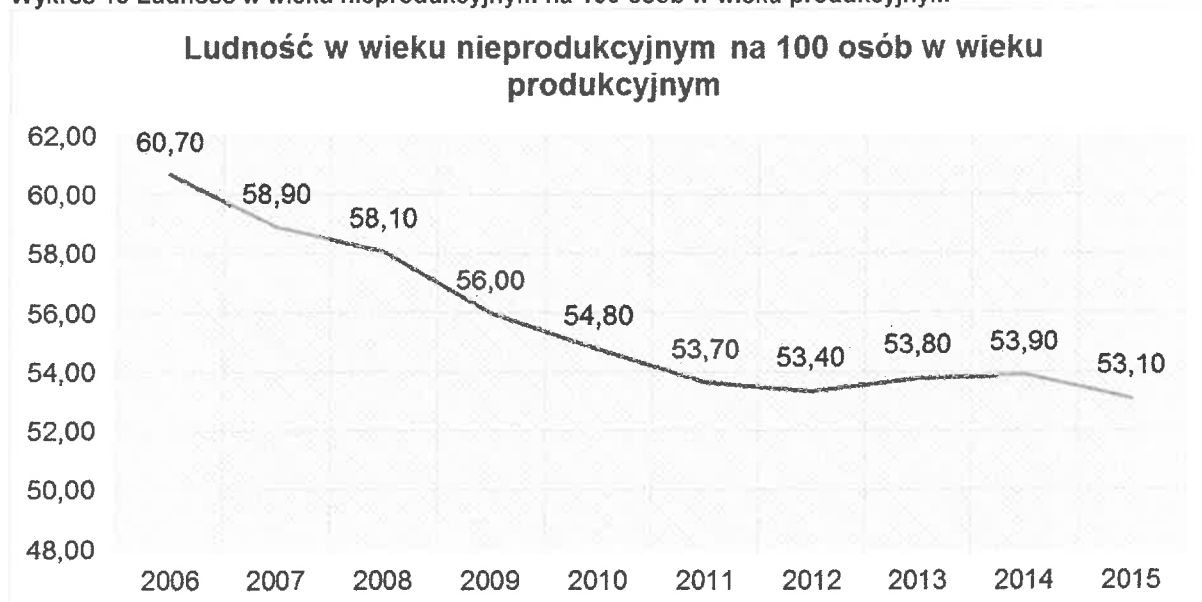
Dodatkowo o niepokojących zjawiskach społecznych świadczą wskaźniki obciążenia demograficznego. W ostatnich latach zwiększał się udział ludności w wieku poprodukcyjnym na ludność w wieku produkcyjnym oraz udział ludności w wieku poprodukcyjnym na ludność w wieku przedprodukcyjnym. Ponadto spadał wskaźnik mówiący o liczbie ludności w wieku nieprodukcyjnym na ludność w wieku produkcyjnym. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiają tabela i wykresy poniżej.

Tabela 16 Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	60,70	58,90	58,10	56,00	54,80
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	78,00	82,90	85,20	88,20	85,40
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	26,60	26,70	26,70	26,20	25,30
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014	2015
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	53,70	53,40	53,80	53,90	53,10
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	87,20	91,60	95,40	101,70	108,60
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	25,00	25,50	26,30	27,20	27,60

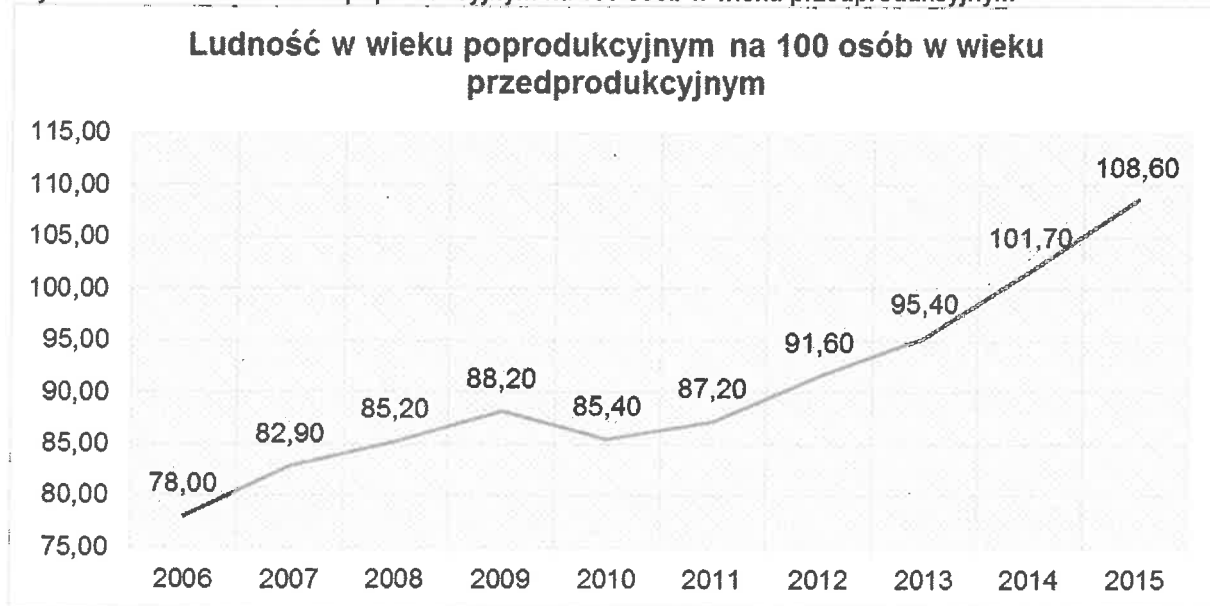
Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 18 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 19 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 20 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

W 2015 roku gęstość zaludnienia na terenie Gminy wynosiła 57 osób na 1 km², w ciągu ostatnich 10 lat (tj. od 2006 roku) wskaźnik ten spadł o 2 osoby na 1 km². Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w 2015 roku wynosiła -7,2 osoby. W ostatnich 10 latach wskaźnik ten był cały czas ujemny. Szczegółowo wskaźniki prezentują tabela i wykres poniżej.

Tendencja zachodząca na terenie Gminy Ciasna w odniesieniu do gęstości zaludnienia i zmiany liczby ludności jest odmienna w stosunku do tendencji na terenie Polski, a także region. Gęstość zaludnienia na terenie Polski w 2015 roku wynosiła 123 osoby na 1 km² i w ciągu ostatnich 10 lat wzrosła o 1 osobę, na terenie województwa śląskiego ta wartość wynosiła: 371, a powiatu: 94 osoby. W przypadku powiatu gęstość zaludnienia wzrosła nieznacznie w ciągu ostatnich 10 lat. Zmiana liczby ludności wynosiła w 2015 roku na terenie Polski zmniejszenie o około 1,1 osoby 1000 mieszkańców, w województwie śląskim – zmniejszenie o 3,3 osoby, a na terenie powiatu lublinieckiego zmniejszenie o 2,1 osoby. Wskaźniki w zakresie gęstości zaludnienia wskazują na odpływ ludności z terenu Gminy.

Tabela 17 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2006	2007	2008	2009	2010
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km ²	osoba	59	58	58	58	58
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-9,7	-6,0	-1,9	0,1	1,9
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014	2015
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km ²	osoba	58	58	57	57	57
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-4,4	-7,2	-5,4	-8,8	-7,2

Źródło: Bank danych lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 21 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km²

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 22 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

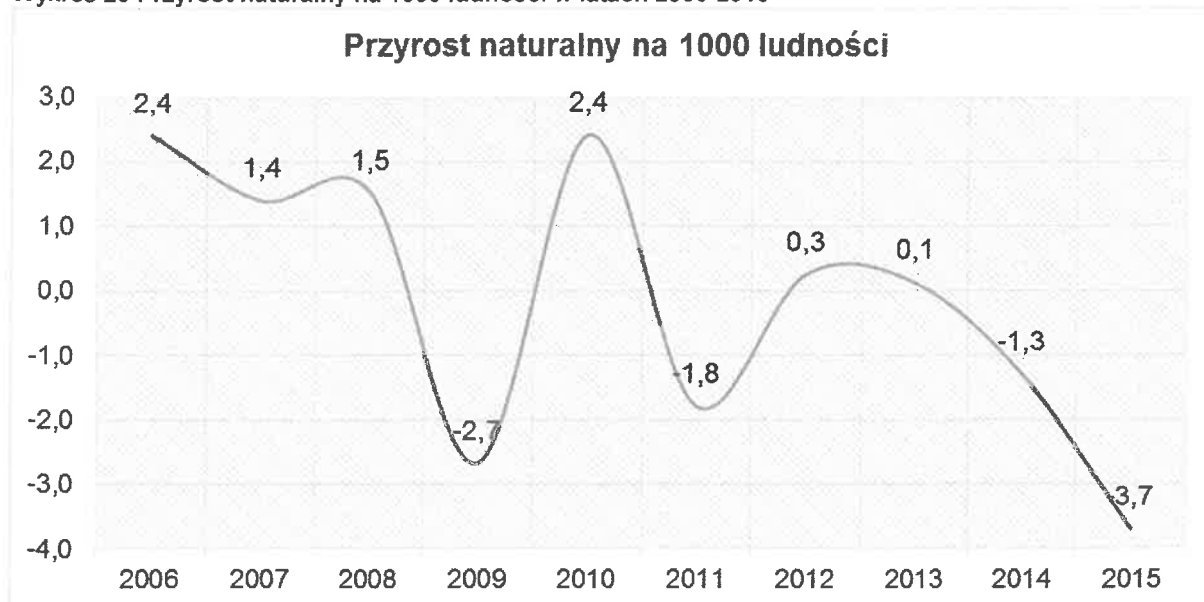
Do negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy należy również ujemny przyrost naturalny w 2015 roku wynoszący -3,7 na 1000 osób zamieszkałych na terenie Gminy. Dla porównania wyniki tego wskaźnika dla Polski, województwa śląskiego i powiatu lublinieckiego były również ujemne, ale nie aż tak drastycznie. Szczegółowe dane prezentuje tabela i wykres poniżej.

Tabela 18 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2006-2015

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,4	1,4	1,5	-2,7	2,4
Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,8	0,3	0,1	-1,3	-3,7

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 23 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2006-2015

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

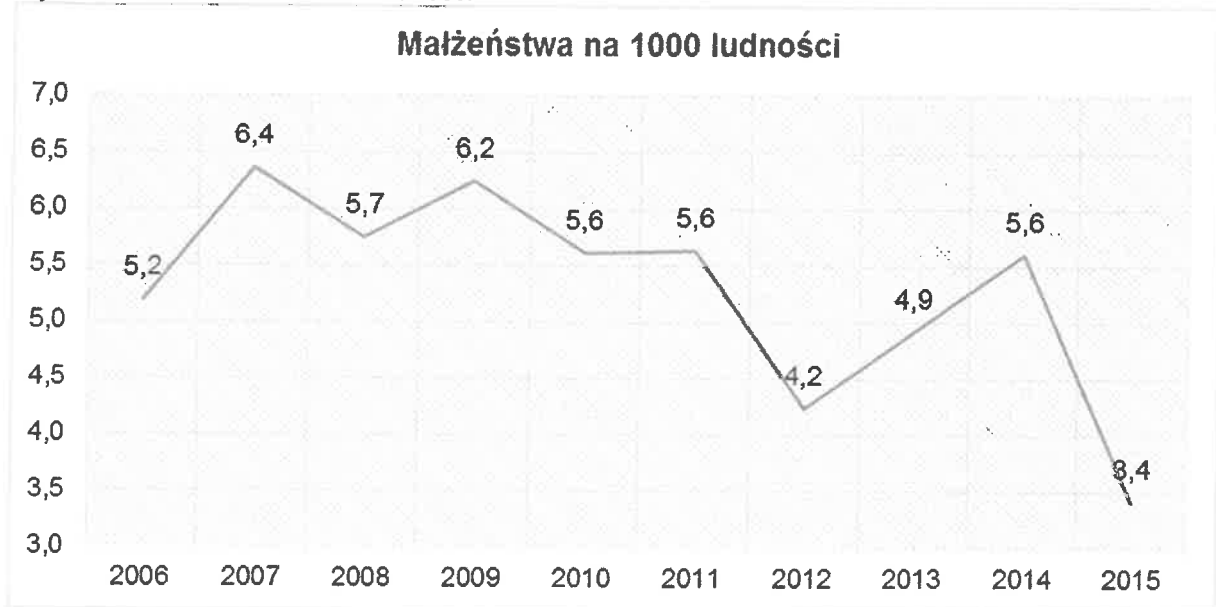
Ponadto na terenie Gminy w ostatnich latach spadała liczba zawieranych małżeństw. Dla porównania w roku 2007 wynosiła ona 50 małżeństw, a w 2015 – 26. Od 2007 roku stopniowo spadała. Spadek liczby małżeństw świadczy potencjalnie o tym, że w przyszłych latach może pojawiać się mniej dzieci. W związku z tym sytuacja w zakresie niskiego przyrostu demograficznego będzie się pogłębiać. Szczegółowe informacje na temat wskaźników demograficznych przedstawia tabela i wykresy poniżej.

Wykres 24 Małżeństwa w Gminie Ciasna w latach 2006-2015

Podgrupa (wymiar)	2006	2007	2008	2009	2010
Małżeństwa na 1000 ludności	5,2	6,4	5,7	6,2	5,6
Małżeństwa zawarte	41,0	50,0	45,0	49,0	44,0
Podgrupa (wymiar)	2011	2012	2013	2014	2015
Małżeństwa na 1000 ludności	5,6	4,2	4,9	5,6	3,4
Małżeństwa zawarte	44,0	33,0	38,0	43,0	26,0

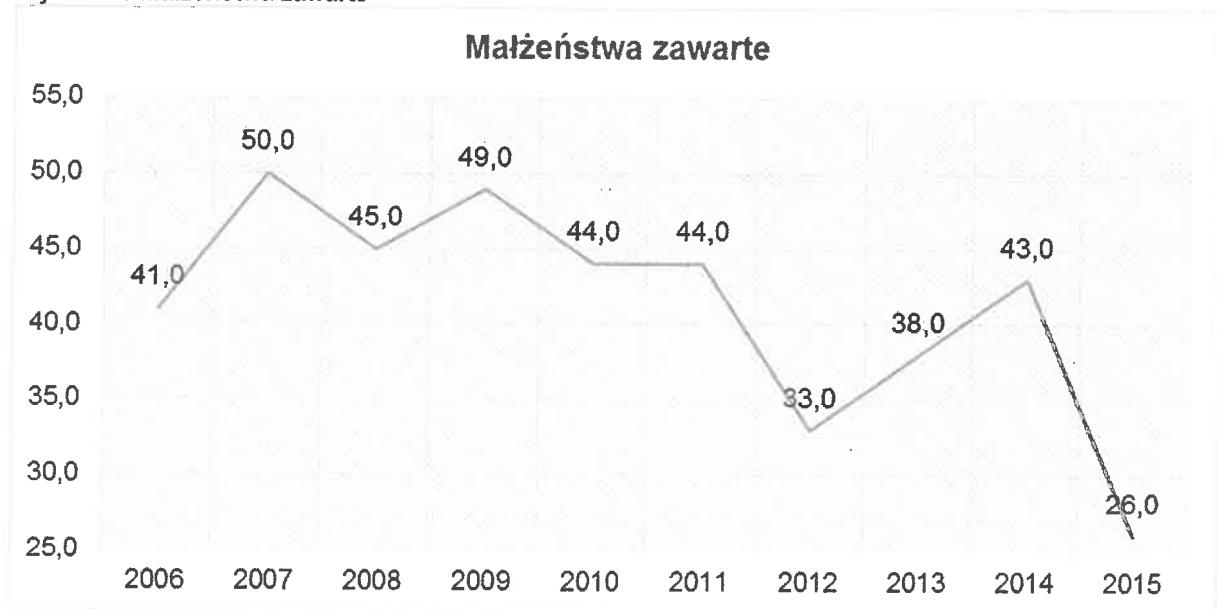
Źródło: Dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 25 Małżeństwa na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Wykres 26 Małżeństwa zawarte

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Podsumowanie wskaźników demograficznych dla Gminy Ciasna oraz Polski i regionu przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19 Podsumowanie wskaźników demograficznych dla Gminy Ciasna oraz Polski i regionu w 2015 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Gmina Ciasna	Polska	Woj. śląskie	Powiat lubliniecki
Procentowa zmiana liczby ludności w okresie od 2006 do 2015 roku- ogółem	%	-3,82%	0,82%	-2,11%	0,55%

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Gmina Ciasna	Polska	Woj. śląskie	Powiat lubliniecki
Procentowa zmiana liczby ludności w okresie od 2006 do 2015 roku- mężczyźni	%	-3,68%	0,93%	-2,17%	0,76%
Procentowa zmiana liczby ludności w okresie od 2006 do 2015 roku- kobiety	%	-3,95%	0,71%	-2,05%	0,35%
Wskaźnik feminizacji	osoba	104	107	107	103
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	53,10	60,1	59,9	56,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	108,60	109,1	123,1	103,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	27,60	31,4	33,0	28,8
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km ² w 2015 roku	osoba	57	123	371	94
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km ² w 2006 roku	osoba	59	122	379	93
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w 2015 roku	osoba	-7,2	-1,1	-3,3	-0,4
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w 2006 roku	osoba	-9,7	-0,8	-3,6	-2,1
Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania	-	-3,7	-0,7	-1,9	-1,1
Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w miastach	-	-	-1,1	-2,4	-2,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania na wsi	-	-3,7	-0,1	-0,4	-0,3

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 20 Udział osób bezrobotnych objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej poszczególnych miejscowości w Gminie

Obszar funkcjonalny	2012	2013	2014	2015	2016	ŚREDNIA	Liczba ludności	Liczba przedsiębiorstw na 100 osób
Ciasna	29	36	30	19	12	25	1604	2
Dzielna	0	1	1	2	3	1	279	0
Glinica	0	0	0	0	0	0	1006	0
Jeżowa	0	0	0	0	0	0	554	0
Molna	0	0	1	1	0	0	363	0
Panoszów	11	15	16	13	6	12	540	2
Sieraków Śląski	14	10	10	10	10	11	1650	1
Wędzina	9	6	3	4	7	6	631	1

Zborowskie	12	12	10	2	4	8	1049	1
RAZEM						63	7676	1

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

MIGRACJE

Migracje stanowią istotny element ruchów demograficznych na terenie Gminy. Na terenie Gminy Ciasna występuje stale ujemne zjawisko migracji. Jedynie w 2010 roku zjawisko to był odwrotne. Natomiast w pozostałych latach saldo migracji jest ujemne. W 2014 roku liczba osób zameldowanych na terenie Gminy wynosiła 43 osoby, natomiast wymeldowanych 82 osoby. Głównym kierunkiem zameldowania na terenie Gminy było zameldowanie z miast, następnie z wsi, niewielka liczba osób wracała do Gminy z zagranicy. W odniesieniu do wymeldowania głównym kierunkiem było wymeldowanie na wieś oraz zagranicę. Saldo migracji zagranicznych wynosiło w 2014 roku -21 osób. Szczegółowe dane prezentują tabele i wykresy poniżej.

Tabela 21 Migracje na pobyt stały – saldo migracji na terenie Gminy w latach 2005-2014

Wyszczególnienie	Jednostka	2005	2006	2007	2008	2009
	miary					
saldo migracji	osoba	-34,0	-56,0	-55,0	-19,0	38,0
saldo migracji na 1000 osób	osoba	-4,3	-7,1	-7,0	-2,4	4,9
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	osoba	-4,8	-6,0	-3,4	-2,3	0,5

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
	miary					
saldo migracji	osoba	3,0	-20,0	-36,0	-33,0	-39,0
saldo migracji na 1000 osób	osoba	0,4	-2,6	-4,6	-4,3	-5,1
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	osoba	-0,8	-2,0	-2,1	-3,4	-2,7

Źródło: Dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 22 Migracje na pobyt stały - zameldowania na terenie Gminy w latach 2005-2014

Wyszczególnienie	Jednostka	2005	2006	2007	2008	2009
	miary					
zameldowania ogółem	osoba	57,0	65,0	83,0	68,0	112,0
zameldowania z miast	osoba	36,0	18,0	23,0	31,0	46,0
zameldowania ze wsi	osoba	14,0	41,0	38,0	19,0	37,0
zameldowania z zagranicy	osoba	7,0	6,0	22,0	18,0	29,0

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
	miary					
zameldowania ogółem	osoba	87,0	60,0	51,0	63,0	43,0
zameldowania z miast	osoba	43,0	16,0	16,0	27,0	22,0
zameldowania ze wsi	osoba	31,0	33,0	31,0	33,0	17,0
zameldowania z zagranicy	osoba	13,0	11,0	4,0	3,0	4,0

Źródło: Dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

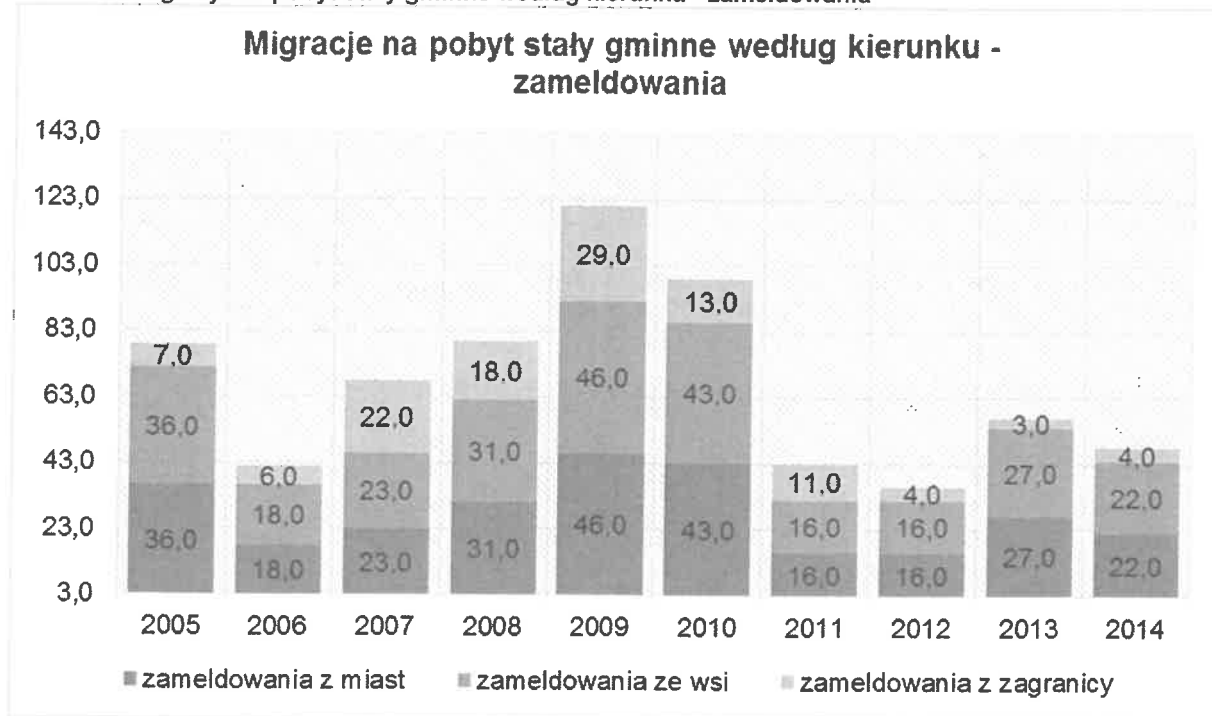
Tabela 23 Migracje na pobyt stały – wymeldowania z terenu Gminy w latach 2005-2014

Wyszczególnienie	Jednostka	2005	2006	2007	2008	2009
	miary					
wymeldowania ogółem	osoba	91,0	121,0	138,0	87,0	74,0
wymeldowania do miast	osoba	22,0	38,0	38,0	18,0	25,0
wymeldowania na wieś	osoba	24,0	29,0	51,0	33,0	24,0
wymeldowania za granicę	osoba	45,0	54,0	49,0	36,0	25,0

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
	miary					
wymeldowania ogółem	osoba	84,0	80,0	87,0	96,0	82,0
wymeldowania do miast	osoba	33,0	32,0	44,0	19,0	23,0
wymeldowania na wieś	osoba	32,0	21,0	23,0	48,0	34,0
wymeldowania za granicę	osoba	19,0	27,0	20,0	29,0	25,0

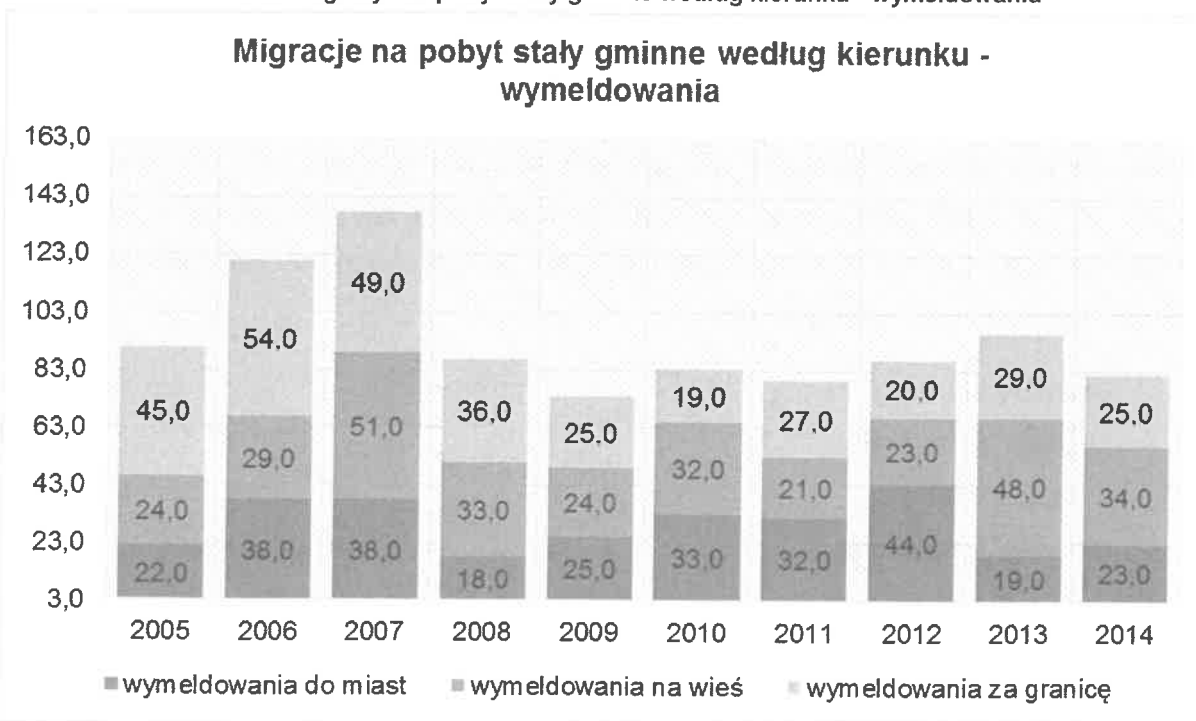
Źródło: Dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 24 Migracje na pobyt stały gminne według kierunku - zameldowania

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Tabela 25 Migracje na pobyt stały gminne według kierunku - wymeldowania

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

II.2.1.2 ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW

LICZBA LUDNOŚCI W OBSZARACH FUNKCJONALNYCH

Liczbę ludności na terenie analizowanych obszarów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 26 Liczba ludności w podziale na miejscowości

Obszar funkcjonalny	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Średnia	Pozycja w ogólnej klasyfikacji pod kątem liczby mieszkańców	Udział % liczby mieszkańców ogólnej liczbie mieszkańców
Ciasna	1635	1627	1618	1604	1604	1618	2	20,7%
Dzielna	302	296	299	295	279	294	9	3,8%
Glinica	982	1002	996	1002	1006	998	4	12,8%
Jeżowa	575	560	564	567	554	564	7	7,2%
Molna	366	371	368	363	363	366	8	4,7%
Panoszów	596	587	574	554	540	570	6	7,3%
Sieraków Śląski	1712	1695	1693	1659	1650	1682	1	21,6%
Wędzina	671	658	653	634	631	649	5	8,3%
Zborowskie	1084	1069	1057	1050	1049	1062	3	13,6%

Źródło: Dane Urzędu Gminy w

Ze względu na liczbę ludności wskazano, że do obszarów najbardziej dotknięty problemami sfery społecznej należą mieszkańcy: miejscowości Ciasna, Sieraków Śląski, Glinica, Zborowskie a także Panoszów.

W celu określenia najważniejszych elementów związanych z problemami społecznymi na terenie Gminy analizowane były wskaźniki demograficzne oraz informacje o strukturze społecznej, które uznano za najważniejsze z punktu widzenia zjawisk zaobserwowanych w analizie Gminy ogółem. Należą do nich:

- Struktura ludności,
- Migracje zagraniczne,
- Pomoc społeczna,
- Aktywność społeczna.

STRUKTURA LUDNOŚCI

Strukturę ludności w podziale na grupy wiekowe przedstawia tabela poniżej.

Tabela 27 Liczba ludności w grupach wieku

Obszar funkcjonalny	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Pozycja w ogólnej klasyfikacji - saldo migracji zagranicznych	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	Pozycja w ogólnej klasyfikacji - saldo migracji wewnętrznych
---------------------	--	---	---	--

Ciasna	284	2	261	8
Dzielna	52	9	47	1
Glinica	175	4	161	6
Jeżowa	99	7	91	3
Molna	64	8	59	2
Panoszów	100	6	92	4
Sieraków Śląski	295	1	272	9
Wędzina	114	5	105	5
Zborowskie	186	3	171	7

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

MIGRACJE ZAGRANICZNE

Saldo migracji w ciągu ostatnich 5 lat w podziale na miejscowości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 28 Saldo migracji w ciągu ostatnich 5 lat w podziale na miejscowości

Obszar funkcjonalny	Migracje zagraniczne w okresie od 2010 do 2014 roku	Pozycja w ogólnej klasyfikacji - saldo migracji zagranicznych	Migracje wewnętrzne w okresie od 2010 do 2014 roku	Pozycja w ogólnej klasyfikacji - saldo migracji wewnętrznych
Ciasna	-18	1	-8	2
Dzielna	-3	9	-1	9
Glinica	-11	4	-5	4
Jeżowa	-6	6	-3	5
Molna	-4	8	-2	8
Panoszów	-6	6	-3	5
Sieraków Śląski	-18	1	-9	1
Wędzina	-7	5	-3	5
Zborowskie	-12	3	-6	3

Źródło: Na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Podobnie jak wskazano wyżej w największych stopniu odpływ społeczeństwa dotyczy miejscowości Sieraków Śląski oraz Ciasna, następnie są to miejscowości Zborowskie, Glinica, a także Panoszów.

POMOC SPOŁECZNA

Liczbę ludności objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej przedstawiają zestawienia poniżej.

Tabela 29 Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Ciasna w latach 2012-2016

Obszar funkcjonalny	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Średnia	Pozycja w ogólnej klasyfikacji pod kątem liczby mieszkańców
Ciasna	11	16	9	12	8	11	2

Dzielna	0	1	0	0	1	0	9
Glinica	8	6	7	4	5	6	4
Jeżowa	1	2	0	2	4	2	8
Molna	3	2	3	4	2	3	7
Panoszów	6	6	5	7	4	6	4
Sieraków Śląski	12	8	7	6	4	7	3
Wędzina	6	7	5	8	5	6	4
Zborowskie	13	15	14	15	17	15	1

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

Tabela 30 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Ciasna

Obszar funkcjonalny	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Średnia	Pozycja problemu w ogólnej klasyfikacji na terenie Gminy
Ciasna	9	14	9	6	3	8	4
Dzielna	0	0	1	3	3	1	8
Glinica	12	9	7	4	4	7	6
Jeżowa	0	0	0	0	0	0	9
Molna	8	8	8	8	8	8	4
Panoszów	10	11	11	16	15	13	1
Sieraków Śląski	9	10	8	10	10	9	3
Wędzina	4	2	3	6	10	5	7
Zborowskie	6	8	12	12	12	10	2

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

Tabela 31 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm

Obszar funkcjonalny	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Średnia	Pozycja problemu w ogólnej klasyfikacji na terenie Gminy
Ciasna	9	15	17	6	3	10	1
Dzielna	0	0	0	0	0	0	8
Glinica	2	3	1	2	1	2	4
Jeżowa	0	0	0	0	2	0	8
Molna	2	0	0	2	1	1	6
Panoszów	2	1	3	3	4	3	3
Sieraków Śląski	1	3	7	8	8	5	2
Wędzina	2	1	0	0	0	1	6
Zborowskie	3	2	2	2	2	2	4

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

Tabela 32 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność poszczególnych miejscowości w Gminie w latach 2012-2016 (stan w dniu 31.XII)

Obszar funkcjonalny	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Średnia	Pozycja problemu w ogólnej klasyfikacji

							na terenie Gminy
Ciasna	16	13	16	16	12	15	1
Dzielna	1	1	1	1	0	1	9
Glinica	12	5	8	7	4	7	5
Jeżowa	1	2	2	1	3	2	8
Molna	11	8	9	12	9	10	3
Panoszów	8	11	14	13	13	12	2
Sieraków Śląski	9	6	11	5	5	7	5
Wędzina	2	6	7	11	8	7	5
Zborowskie	7	8	9	8	6	8	4

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Na terenie Gminy zidentyfikowano również braki w sferze afektywności społecznej mieszkańców. Do obrazowania tego zjawiska przyjęto dwa wskaźniki:

- Aktywność wyborczą mieszkańców,
- Liczbę organizacji pozarządowych na obszarach funkcjonalnych.

Aktywność wyborczą mieszkańców w wyborach samorządowych w 2014 roku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 33 Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy w wyborach samorządowych w 2014 roku

Obszar funkcjonalny	liczba uprawnionych do głosowania	liczba wydanych kart	Frekwencja	Pozycja problemu w ogólnej klasyfikacji na terenie Gminy
Ciasna	1332	673	50,53%	8
Dzielna	245	106	43,27%	4
Glinica	789	431	54,63%	9
Jeżowa	448	179	39,96%	3
Molna	290	145	50,00%	7
Panoszów	467	171	36,62%	1
Sieraków Śląski	1403	645	45,97%	6
Wędzina	525	204	38,86%	2
Zborowskie	838	363	43,32%	5

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

Tabela 34 Liczba organizacji pozarządowych na obszarach funkcjonalnych

Obszar funkcjonalny	Liczba organizacji pozarządowych	Pozycja problemu w ogólnej klasyfikacji na terenie Gminy	Udział % w ogólnej liczbie organizacji na terenie Gminy
Ciasna	2	6	14,29%
Dzielna	1	2	7,14%
Glinica	3	8	21,43%
Jeżowa	1	2	7,14%

Molna	1	2	7,14%
Panoszów	0	1	0,00%
Sieraków Śląski	3	8	21,43%
Wędzina	1	2	7,14%
Zborowskie	2	6	14,29%

Źródło: Urząd Gminy Ciasna

Z danych wskazanych powyżej wynika, że najmniejszą aktywnością społeczną charakteryzują się mieszkańcy obszarów: Panoszów, Wędzina oraz Jeżowa. Ponadto na terenie miejscowości Panoszów nie działa żadna organizacja samorządowa, a na obszarach: Dzielna, Jeżowa, Molna oraz Wędzina po 1 podmiocie (co stanowi wartość poniżej średniej dla całej Gminy).

II.2.1.3 PODSUMOWANIE

Tabelaryczne podsumowanie występujących problemów społecznych na terenie Gminy w odniesieniu do poszczególnych obszarów funkcjonalnych przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 35 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Migracje

Obszar funkcjonalny	Migracje zagraniczne w okresie od 2010 do 2014 roku		Migracje wewnętrzne w okresie od 2010 do 2014 roku	
	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena
Ciasna	-18	TAK	-8	TAK
Dzielna	-3	NIE	-2	NIE
Glinica	-11	TAK	-5	TAK
Jeżowa	-6	NIE	-3	NIE
Molna	-4	NIE	-2	NIE
Panoszów	-6	NIE	-3	NIE
Sieraków Śląski	-18	TAK	-9	TAK
Wędzina	-7	NIE	-3	NIE
Zborowskie	-12	TAK	-5	TAK
ŚREDNIA	-9	-	-4	-

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Struktura ludności

Obszar funkcjonalny	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym		Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	
	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena
Ciasna	284	TAK	261	TAK
Dzielna	52	NIE	47	NIE
Glinica	175	TAK	161	TAK
Jeżowa	99	NIE	91	NIE
Molna	64	NIE	59	NIE
Panoszów	100	NIE	92	NIE
Sieraków Śląski	295	TAK	272	TAK
Wędzina	114	NIE	105	NIE
Zborowskie	186	TAK	171	TAK
ŚREDNIA	152	-	140	-

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Pomoc społeczna

Obszar funkcjonalny	Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Ciasna w latach 2012-2016		Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Ciasna		Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm poszczególnych miejscowości w Gminie w latach 2012-2016 (stan w dniu 31.XII)		Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność poszczególnych miejscowości w Gminie w latach 2012-2016 (stan w dniu 31.XII)	
	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena
Ciasna	11	TAK	8	TAK	10	TAK	15	TAK
Dzielna	0	NIE	1	NIE	0	NIE	1	NIE
Glinica	6	NIE	7	NIE	2	NIE	7	NIE

Jeżowa	2	NIE	0	NIE	0	NIE	2	NIE
Molna	3	NIE	8	TAK	1	NIE	10	TAK
Panoszów	6	NIE	13	TAK	3	NIE	12	TAK
Sieraków Śląski	7	TAK	9	TAK	5	TAK	7	NIE
Wędzina	6	NIE	5	NIE	1	NIE	7	NIE
Zborowskie	15	TAK	10	TAK	2	NIE	8	NIE
ŚREDNIA	6	-	7	-	3	-	8	-

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Aktywność społeczna

Obszar funkcjonalny	Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy w wyborach samorządowych w 2014 roku		Liczba organizacji pozarządowych	
	Wartość bezwzględna	Ocena	Wartość bezwzględna	Ocena
Ciasna	50,53%	NIE	2	NIE
Dzielna	43,27%	NIE	1	TAK
Glinica	54,63%	NIE	3	NIE
Jeżowa	39,96%	TAK	1	TAK
Molna	50,00%	NIE	1	TAK
Panoszów	36,62%	TAK	0	TAK
Sieraków Śląski	45,97%	NIE	3	NIE
Wędzina	38,86%	TAK	1	TAK
Zborowskie	43,32%	NIE	2	NIE
ŚREDNIA	44,79%	-	2	-

Źródło: Opracowanie własne

Nagromadzenie problemów społecznych (więcej niż 2) występuje na terenie miejscowości: Ciasna (8 problemów), Glinica (4 problemy), Molna (3 problemy), Panoszów (4 problemy), Sieraków Śląski (7 problemów) oraz Zborowskie (6 problemów). W związku z powyższym uznano, że na terenie ww. obszarów elementem istotnym z punktu widzenia rewitalizacji jest sfera społeczna.

II.2.2 Sfera gospodarcza

II.2.2.1 ANALIZA OGÓLNA

Podstawowe dane oraz zjawiska z zakresu gospodarki i rynku przedstawiają tabele i wykresy poniżej.

Na terenie Gminy Ciasna w 2014 roku zarejestrowanych było łącznie 576 przedsiębiorstw, z czego większość, niemal 96 %, stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Największy udział sektorów przedsiębiorstw na terenie Gminy miał sektor przemysłu i budownictwa, a następnie sektor handlu. Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 39 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Ciasna w latach 2009-2014

Przedsiębiorstwa	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013	2014
------------------	-----------	------	------	------	------	------	------

według klas wielkości (liczba zatrudnionych)							
Ogółem	[podmiot gospodarczy]	405	453	449	464	470	476
mikroprzedsiębiorstwo (do 9 osób)	[podmiot gospodarczy]	381	428	427	445	450	455
małe przedsiębiorstwo (od 10 do 49 osób)	[podmiot gospodarczy]	20	21	18	14	14	15
średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 osób)	[podmiot gospodarczy]	3	3	3	4	5	5
duże przedsiębiorstwo (od 250 osób)	[podmiot gospodarczy]	1	1	1	1	1	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2014 rok

II.2.2.2 ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW

Dla obszarów w ramach Gminy przeprowadzono analizę sfery gospodarczej w oparciu o liczbę przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy Ciasna w podziale na obszary funkcjonalne, a także w oparciu o liczbę bezrobotnych. Podsumowanie analizy przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 40 Analiza sytuacji w odniesieniu do liczby przedsiębiorstw

Obszar funkcjonalny	Liczba przedsiębiorstw	Liczba ludności	Liczba przedsiębiorstw na 100 osób	Ocena sytuacji
Ciasna	96	1604	6	Wartość nie odbiega od średniej
Dzielna	10	279	4	Wartość nie odbiega od średniej
Glinica	46	1006	5	Wartość nie odbiega od średniej
Jeżowa	18	554	3	Wartość nie odbiega od średniej
Molna	13	363	4	Wartość nie odbiega od średniej
Panoszów	18	540	3	Wartość nie odbiega od średniej
Sieraków Śląski	75	1650	5	Wartość nie odbiega od średniej
Wędzina	18	631	3	Wartość nie odbiega od średniej
Zborowskie	21	1049	2	Wartość nie odbiega od średniej

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Ciasnej

II.2.3 Sfera przestrzenno-środowiskowa

II.2.3.1 ANALIZA OGÓLNA OBSZARU GMINY

Gmina Ciasna zlokalizowana jest, zgodnie z corocznymi raportami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, w strefie śląskiej z uwagi na ocenę jakości

powietrza atmosferycznego. W raporcie z 2015 roku w strefie śląskiej wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnej wartości pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)pirenu.

Ocena wartości rocznych stężeń dla pyłów zawieszonych i benzo(a)pirenu, która jest wyraźnie ponad wartościami dopuszczalnymi w okresie zimowym, czyli w sezonie grzewczym, jednoznacznie określa główną przyczynę występowania przekroczeń tj. emisję komunalno-bytową. Cały obszar Gminy Ciasna może zostać zaliczony jako obszar problemowy z uwagi na występowanie zjawiska tzw. niskiej emisji w sezonie grzewczym i związane z tym przekroczenia dopuszczalnych wartości substancji zanieczyszczających w powietrzu atmosferycznym.

Szczególnie zagrożonym obszarem, w którym można wykazać najistotniejszy problem, jest miejscowość Ciasna oraz miejscowość Sieraków Śląski będące centrum Gminy. Stosunkowo zwarta zabudowa mieszkalna, wysoki udział transportu samochodowego, a także niższa ilość terenów zielonych w porównaniu do pozostałego obszaru Gminy, powodują obniżenie jakości środowiska i warunków bytowych mieszkańców.

Dla gminy zabytki jest to nie tylko element tożsamości społeczności lokalnej, ale możliwe źródło zysków z turystyki. Wśród najważniejszych zabytków wymienić należy:

- Zespół Pałacowo-Parkowy w Ciasnej,
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Sierakowie Śląskim,
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Patoce,
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Wędzinie,
- Fabryka fajek w Zborowskim,
- Zespół dworski w Panoszowie,
- Grodzisko w Wędzinie,
- Grodzisko w Dzielnej.

II.2.3.2 ANALIZA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW NA TERENIE GMINY

Dla obszarów w ramach Gminy przeprowadzono analizę sfery infrastruktury i środowiska w sposób ilościowy w odniesieniu do oceny jakości powietrza na podstawie danych zebranych na potrzeby opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, a także w sposób jakościowy w odniesieniu do istniejącej infrastruktury, w oceny stanu zabytków.

Ocenę stanu technicznego i istotności zabytków, a także ich potencjału dla rozwoju przedstawia zestawienie w tabeli poniżej. Zostało przygotowane w oparciu o dane Urzędu Gminy w Ciasnej.

Tabela 41 Analiza zabytków na terenie Gminy Ciasna

Nazwa zabytku	Stan	Potencjał dla rozwoju	Określenie priorytetu	Czy stanowi obszar problemowy	Występowanie problemy
Zespół Pałacowo-Parkowy w Ciasnej	Użytkowane, w dobrym stanie	Wysoki	-	Budynek jest użytkowany i nie wymaga działań inwestycyjnych.	Ciasna
Zespół Pałacowo-Parkowy w Sierakowie Śląskim	Użytkowane, konieczne przeprowadzenie działań modernizacyjnych	Wysoki	Wysoki	Brak możliwości jest wykorzystania obecnie jego potencjału do rozwoju usług społecznych i kulturalnych. Stanowi złą wizytówkę Gminy	Sieraków Śląski
Zespół Pałacowo-Parkowy w Patoce	Użytkowane, w dobrym stanie	Wysoki	-	Budynek jest użytkowany i nie wymaga działań inwestycyjnych.	Patoka, obszar Sieraków Śląski
Zespół Pałacowo-Parkowy w Wędzinie	Zabytek obecnie jest własnością prywatną	Niski	Bardzo niski	Zabytek obecnie jest własnością prywatną, teren wokół ogrodzono, obowiązuje zakaz wejścia, nie ma możliwości zwiedzania, obiekt można tylko zobaczyć z zewnątrz, z większej odległości.	Wędzina
Fabryka fajek w Zborowskiem	Nie użytkowane	Wysoki	niski	Budynek jest nieużytkowany – istnieje możliwość wykorzystania jego potencjału dla rozwoju Gminy	Zborowskie
Zespół dworski w Panoszowie	Użytkowane, konieczne przeprowadzenie działań modernizacyjnych	Wysoki	Wysoki	Brak możliwości jest wykorzystania obecnie jego potencjału do rozwoju usług społecznych i kulturalnych. Stanowi złą	Panoszów

				wizytówkę Gminy	
Grodzisko w Wędzinie	Nie użytkowane	Niski	Bardzo niski	Zabytek stanowi stanowisko archeologiczne. Brak możliwości wykorzystania dla rozwoju.	Wędzina
Grodzisko w Dzielnej	Nie użytkowane	Niski	Bardzo niski	Zabytek stanowi stanowisko archeologiczne. Brak możliwości wykorzystania dla rozwoju.	Dzielna
Bunkry w Przywarach	Nie użytkowane, konieczne przeprowadzenie działań modernizacyjnych	Wysoki	Wysoki	Obiekt jest nieużytkowany i niszczeje. Konieczne znalezienie inwestora w celu udostępnienia obiektu.	Przywary, obszar Sieraków Śląski

Źródło: Opracowanie własne

Analiza stanu środowiska została dokonana w oparciu o dane na temat emisji dwutlenku węgla pochodzące z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej i bazy PGN stanowiącej źródło informacji o wielkości emisji CO₂. Przedstawia je tabela poniżej.

Tabela 42 Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy Ciasna

Obszar funkcjonalny	Udział % emisji CO ₂ na obszarze funkcjonalnym w emisji ogółem	Emisja CO ₂ w Mg CO ₂ /rok	Ocena występowania problemu
Ciasna	20,7%	9999,17	TAK
Dzielna	3,8%	1816,91	NIE
Glinica	12,8%	6167,60	NIE
Jeżowa	7,2%	3485,50	NIE
Molna	4,7%	2261,86	NIE
Panoszów	7,3%	3522,57	NIE
Sieraków Śląski	21,6%	10394,69	TAK
Wędzina	8,3%	4010,79	NIE
Zborowskie	13,6%	6563,11	NIE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Podobnie jak wskazano wyżej w największa emisji zanieczyszczeń dotyczy miejscowości Sieraków Śląski, następnie są to miejscowości: Ciasna, Zborowskie, Glinica, Wędzina i Panoszów. W Planie Gospodarki Niskoemisyjnej zidentyfikowano, że na terenie całej Gminy

występuje zjawisko wysokiej emisji zanieczyszczeń, ale w szczególności odnosi się do miejscowości z dużą intensywnością zabudowy, czyli Sieraków Śląski, a także Ciasna. Ponadto kluczowym obszarem jest obszar budynków w Panoszowie, które charakteryzują się bardzo złym stanem technicznych i tym samym wysoką emisją skupioną na bardzo małym obszarze.

II.2.3.3 PODSUMOWANIE

Z analizy środowiska i przestrzeni Gminy Ciasna wynika, że:

- Istotnym problemem na terenie Gminy jest zła jakość powietrza atmosferycznego, która wynika w dużej mierze z zjawiska niskiej emisji (skupia się on wokół największych ośrodków mieszkalnych i jest związany z intensywnością zabudowy),
- Zły stan zabytków i pozostałych obiektów, które dają możliwość rozwoju Gminy (np. Bunkry w Przywarach), który nie pozwala na ich wykorzystanie w celu świadczenia usług i/lub rozwoju Gminy.

II.3 ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Z analizy demograficznej wynika, że:

- Liczba ludności w ostatnich lata spadła na terenie Gminy Ciasna,
- W Gminie Ciasna występuje wyższy poziom bezrobocia wśród kobiet niż wśród mężczyzn,
- Gmina Ciasna charakteryzuje się negatywnymi wskaźnikami w zakresie demograficznym, w zakresie odpływu ludności i niskiej gęstości zaludnienia,
- Na terenie Gminy występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, świadczą o tym: wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego wskazujące na udział ludności w wieku poprodukcyjnym w pozostałych grupach, ujemny przyrost naturalny, a także malejąca liczba ludności.
- Ujemny przyrost naturalny, większy niż w regionie i w Polsce.

Z analizy danych w zakresie gospodarki wynika, że:

- Gmina Ciasna charakteryzuje się negatywnymi wskaźnikami w zakresie przedsiębiorstw innowacyjnych (kreatywnych) i medycznych, które stanowią istotne branże dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Na terenie Gminy występuje zjawisko znacznego zmniejszenia liczby firm z branży rolnej i leśnej,

- Negatywne zjawiska demograficzne w przyszłości wpłyną na pogorszenie się sytuacji gospodarczej na terenie Gminy.

Z analizy środowiska i przestrzeni Gminy Ciasna wynika, że:

- Istotnym problemem na terenie Gminy jest zła jakość powietrza atmosferycznego, która wynika w dużej mierze z zjawiska niskiej emisji,
- Zły stan zabytków, który nie pozwala na ich wykorzystanie w celu świadczenia usług i/lub rozwoju Gminy.

Charakterystykę zidentyfikowanych problemów na terenie Gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 43 Charakterystyka zidentyfikowanych problemów na terenie Gminy w podziale na podobszary

Analizowany obszar	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Ciasna	Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za granicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na ubóstwo, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na alkoholizm, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabutki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.	Obszar Ciasna stanowi obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju Gminy. Skupiają się w nim funkcje, które mogą procentować długotrwale rozwojem Gminy. Ponadto w obszarze miejscowości zlokalizowane są najważniejsze elementy związane z infrastrukturą zabytkową na terenie Gminy.
Dzielnia	Na terenie obszaru występuje niska liczba organizacji pozarządowych.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-

Analizowany obszar	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Glinica	Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za granicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-
Jeżowa	Na terenie obszaru występuje niska liczba organizacji pozarządowych i niska frekwencja wyborcza.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-
Molina	Na terenie obszaru występują problemy: - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność, - w postaci niskiej liczby organizacji pozarządowych.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-

Analizowany obszar	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Panoszów	Na terenie obszaru występują problemy: - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność, - w postaci niskiej frekwencji wyborczej, - w postaci niskiej liczby organizacji pozarządowych.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu zły stan budynków komunalnych obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.	-
Sieraków Śląski	Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za granicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na ubóstwo, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na alkoholizm.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.	Obszar Ciasna stanowi obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju Gminy. Skupiają się w nim funkcje, które mogą procentować długotrwałym rozwojem Gminy. Ponadto w obszarze miejscowości zlokalizowane są najważniejsze elementy związane z infrastrukturą zabytkową na terenie Gminy.

Analizowany obszar	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Wędzina	Na terenie obszaru występuje niska liczba organizacji pozarządowych i niska frekwencja wyborcza.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-
Zborowskie	Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za granicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku produkcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na ubóstwo, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	-	Jakość powietrza jest porównywalna na danym obszarze do pozostałych obszarów Gminy.	-

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie zbiorcze analizowanych negatywnych zjawisk przedstawia tabela poniżej.

Tabela 44 Podsumowanie zbiorcze analizowanych negatywnych zjawisk w obszarach na terenie Gminy Ciasna

Analizowany obszar	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Waga możliwości jednostki w ocenie rozwoju całej Gminy
Ciasna	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Występują kluczowe problemy przestrzenne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują kluczowe problemy środowiskowe, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Obszar lub jego część powinny stanowić obszar rewitalizacji
Dzielna	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze społecznej	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego
Glinica	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego
Jeżowa	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze społecznej	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego
Molna	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze	Nie zidentyfikowano o kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego

	analizowanej sfery	gospodarczej.			
Panoszów	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Występują kluczowe problemy przestrzenne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują kluczowe problemy środowiskowe, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Obszar lub jego część powinny stanowić obszar rewitalizacji
Sieraków Śląski	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Występują kluczowe problemy przestrzenne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują kluczowe problemy środowiskowe, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Obszar lub jego część powinny stanowić obszar rewitalizacji
Wędzina	Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze społecznej	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego
Zborowski	Występują kluczowe problemy społeczne, obszar uznany został w części za zmarginalizowany w zakresie analizowanej sfery	Występują problemy charakterystyczne dla całej Gminy. Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze gospodarczej.	Nie zidentyfikowano kluczowych problemów w sferze przestrzennej.	Występują problemy środowiskowe charakterystyczne dla całej Gminy.	Na obszarze występują zidentyfikowane problemy, ale nie stanowi on obszaru zmarginalizowanego

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku analizy wykazano, że do obszarów na których występuje co najmniej problemy społeczne, a także co najmniej jeden zidentyfikowany problem z zakresu: sfery gospodarczej, środowiskowej i/lub przestrzennej są:

- Ciasna,

- Sieraków Śląski,
- Panoszów.

W wyznaczaniu obszarów skupiono się podobszarach, które dają możliwości do realizacji długofalowej strategii rozwoju Gminy i budowy jej potencjału, m.in. ze względu na niski poziom życia, zły stan infrastruktury technicznej, zły stan zabytków, które stanowią podstawę do rozwoju usług rekreacyjnych i kulturalnych na terenie Gminy, a także miejscowości, które mają w sobie potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości.

ROZDZIAŁ III. ANALIZA RYZYKA INWESTYCJI UJĘTYCH W PROGRAMIE

Analiza ryzyka inwestycji przewidzianych w Planie obejmuje zagrożenia technologiczne, finansowe oraz organizacyjne, dla poszczególnych sektorów realizujących inwestycje. Sposób oddziaływania poszczególnych ryzyk jest zależny od typów przedsięwzięć i sektorów, które będą odpowiedzialne lub współodpowiedzialne za ich realizację.

Analizowane **ryzyko finansowe** rozumiane jest jako możliwość pojawienia się problemów z finansowaniem inwestycji. W szczególności wysokie prawdopodobieństwo jego wystąpienia istotne jest dla prywatnych inwestorów takich jak przedsiębiorstwa i osoby fizyczne, które w dużej części uzależniają podejmowanie decyzji inwestycyjnych od możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego zarówno w postaci dotacji, jak i kredytu bankowego. W odniesieniu do pozostałych sektorów ryzyko finansowane jest bardzo istotne z punktu widzenia realizacji inwestycji, jednocześnie prawdopodobieństwo jego wystąpienia jest niższe. Wynika to m.in. z konieczności planowania długoterminowego budżetu przez Gminę oraz jej jednostki organizacyjne, a także wysokie rezerwy dotyczące działań modernizacyjnych posiadane przez podmioty gospodarcze działające w sferze energetyki.

Ryzyko organizacyjne jest istotne z punktu widzenia projektów partnerskich (realizowanych wspólnie przez różne grupy podmiotów), a także w przypadku dużych projektów inwestycyjnych. Niezbędne jest uwzględnienie odpowiedniego harmonogramu, a także zasobów ludzkich oraz technicznych, aby inwestycje były zrealizowane na odpowiednim poziomie i pozwoliły na realizację określonego efektu.

Ryzyko technologiczne określane jest jako wszelkiego rodzaju niepewność związana z dynamicznym i zmiennym procesem technologicznym. W szczególności będzie ono miało duży wpływ na duże projekty inwestycyjne, a także działania inwestycyjne realizowane przez sektor publiczny. Związane jest to w głównej mierze z długim okresem planowania i realizacji inwestycji, w przypadku instytucji publicznych często związane jest z koniecznością zachowania zgodności z prawem zamówień publicznych.

Tabela 45 Analiza ryzyka inwestycji wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji

Sektor	Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia
Inwestorzy prywatni (spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, osoby fizyczne, przedsiębiorstwa)	Ryzyko finansowe	Wysokie
	Ryzyko organizacyjne	Niskie
	Ryzyko technologiczne	Niskie
Instytucje użyteczności publicznej (Gmina, jednostki budżetowe, jednostki organizacyjne)	Ryzyko finansowe	Średnie
	Ryzyko organizacyjne	Wysokie
	Ryzyko technologiczne	Wysokie
Przedsiębiorcy	Ryzyko finansowe	Wysokie
	Ryzyko organizacyjne	Średnie
	Ryzyko technologiczne	Wysokie
Projekty partnerskie różnych sektorów	Ryzyko finansowe	Niskie
	Ryzyko organizacyjne	Wysokie
	Ryzyko technologiczne	Średnie

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdej inwestycji ujętej w Programie przed jej realizacją powinna być podjęta próba opracowania wariantów postępowania dotyczących czynności zmniejszających zagrożenia i zwiększających potencjalne korzyści dla sformułowanych celów projektowych.

Do strategii wykorzystywanych przy podejściu do ww. ryzyk może być:

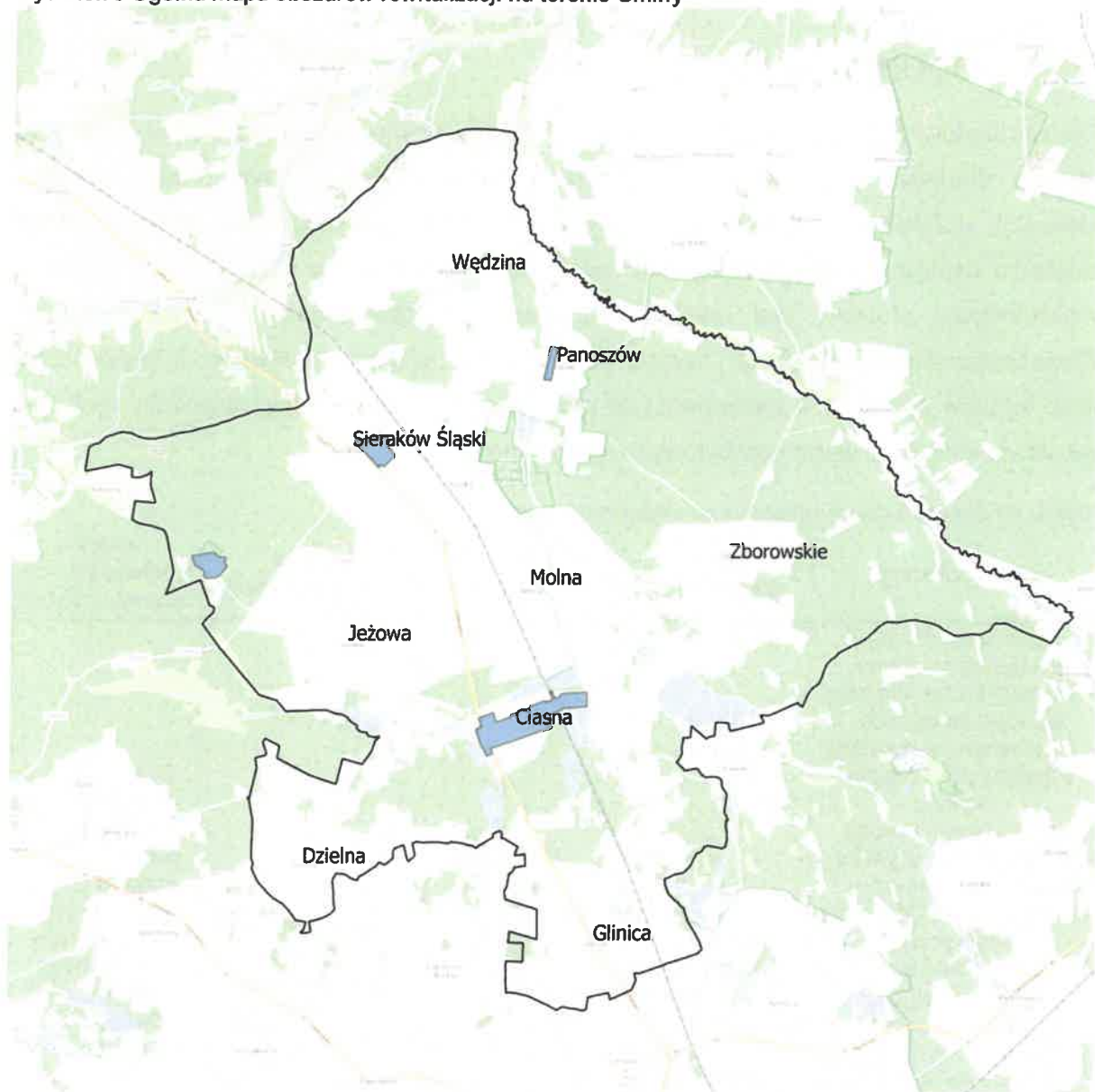
- unikanie ryzyka,
- transfer ryzyka,
- łagodzenie ryzyka,
- akceptacja ryzyka,

Niezbędne jest wybranie najbardziej optymalnego rozwiązania, które pozwoli na właściwą realizację inwestycji przez poszczególne sektory.

ROZDZIAŁ IV. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o dane statystyczne i dokumenty strategiczne Gminy Ciasna, których podsumowanie zostało przedstawione w rozdziałach pn. II.2 Diagnoza negatywnych zjawisk i zidentyfikowanych problemów oraz II.3 Zidentyfikowane problemy, a także potencjał tego obszaru dla zidentyfikowanych problemów społecznych, gospodarczy, a także przestrzenno-środowiskowych. Charakterystykę obszaru rewitalizacji przedstawiają mapa i tabele poniżej.

Rysunek 3 Ogólna mapa obszarów rewitalizacji na terenie Gminy³

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org>

Obszary rewitalizacji, zajmuje łącznie 1,07% obszaru Gminy i obejmuje 12,57% mieszkańców zidentyfikowane na terenie Gminy to:

- Podobszar Ciasna
- Podobszar Panoszków
- Podobszar Sieraków Śląski.

³ Na mapie wskazano również miejscowość Przywary, zlokalizowaną poza obszarem rewitalizacji, jednak na której będzie realizowany projekt rewitalizacyjny.

IV.1 PODOBSZAR CIASNA

Obszar stanowi główny podobszar rewitalizacji Gminy Ciasna. Wynika to z faktu, że w jego obrębie skupiają się główne problemy społeczne (wynikające głównie z dużej gęstości ludności), a także przestrzenne i infrastrukturalne związane skupieniem infrastruktury w obszarze centrum Gminy. Szczególnie zagrożonym obszarem, w którym można wykazać najistotniejszy problem, jest miejscowość Ciasna będące centrum i siedzibą Gminy. Stosunkowo zwarta zabudowa, wysoki udział transportu samochodowego, a także niższa ilość terenów zielonych w porównaniu do pozostałego obszaru Gminy, powodują obniżenie jakości środowiska i warunków bytowych mieszkańców.

Tabela 46 Zidentyfikowane problemy na obszarze Ciasna

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za garnicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na ubóstwo, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na alkoholizm, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.	Obszar Ciasna stanowi obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju Gminy. Skupiają się w nim funkcje, które mogą procentować długotrwałym rozwojem Gminy. Ponadto w obszarze miejscowości zlokalizowane są najważniejsze elementy związane z infrastrukturą zabytkową na terenie Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 4 Obszar Ciasna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org>

Podstawowa charakterystyka obszaru rewitalizacji:

- Powierzchnia obszaru wynosi 896 817 metrów kwadratowych,
- Udział powierzchni obszaru w powierzchni ogółem Gminy: 0,67%
- Łączna liczba ludności na obszarze: 400 osób,
- Udział ludności obszaru w ludności ogółem Gminy: 5,28%.

Do najważniejszych problemów na terenie obszaru należą:

- związane ze zwiększoną migracją ludności za granicę,
- związane ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy,

- nagromadzenie osób niepełnosprawnych,
- nagromadzenie osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.

Ponadto na obszarze zaniedbany jest obszar centrum miejscowości stanowiący centralny obszar Gminy. Docelowo powinien on pełnić funkcję aktywizacji społecznej, jednak ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury jest to niemożliwe. Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.

Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.

IV.2 PODOBSZAR PANOSZÓW

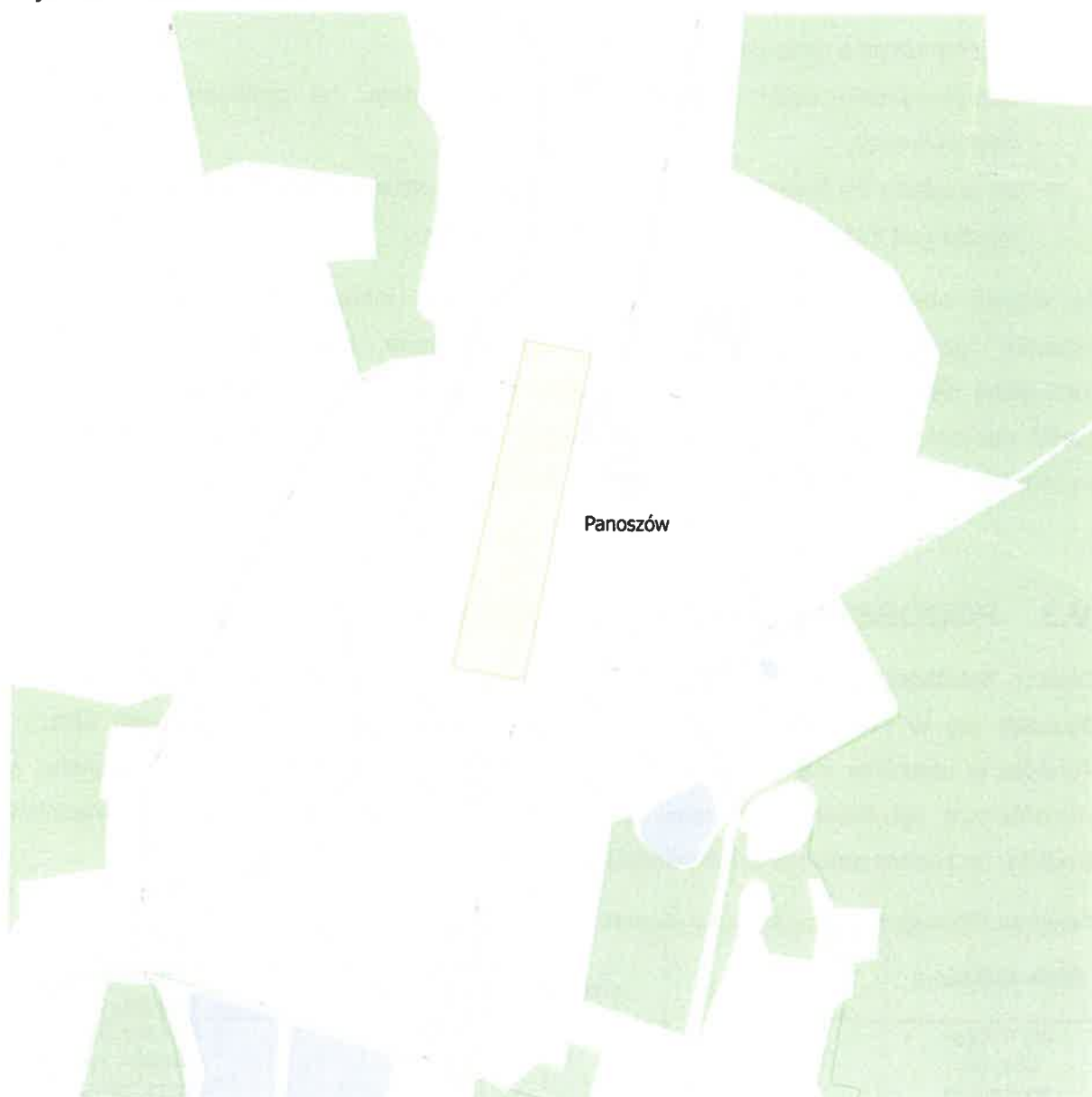
Na terenie obszaru występują skompensowane problemy społeczne, a także przestrzenne i środowiskowe. Ze względu zły stan budynków komunalnych obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza. Zidentyfikowane problemy na obszarze Panoszów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 47 Zidentyfikowane problemy na obszarze Panoszów

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa
Na terenie obszaru występują problemy: - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność, - w postaci niskiej frekwencji wyborczej, - w postaci niskiej liczby organizacji pozarządowych.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu zły stan budynków komunalnych obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5 Obszar Panoszków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org>

Podstawowa charakterystyka obszaru rewitalizacji:

- Powierzchnia obszaru wynosi 80 230 metrów kwadratowych,
- Udział powierzchni obszaru w powierzchni ogółem Gminy: 0,06%
- Łączna liczba ludności na obszarze: 143 osoby,
- Udział ludności obszaru w ludności ogółem Gminy: 1,88%.

Do najważniejszych problemów na terenie obszaru należą:

- związane ze zwiększoną migracją ludności za granicę,

- związane ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy,
- nagromadzenie osób niepełnosprawnych,
- nagromadzenie osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.

Na terenie obszaru występują nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. Są to budynki wielorodzinne, które stanowią mieszkania komunalne na terenie Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji. Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.

IV.3 PODOBSZAR SIERAKÓW ŚLĄSKI

Obszar Sieraków Śląski, stanowi obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju Gminy. Skupiają się w nim funkcje, które mogą procentować długotrwałym rozwojem Gminy. Ponadto w obszarze miejscowości zlokalizowane są najważniejsze elementy związane z infrastrukturą zabytkową na terenie Gminy. Problemy wynikają z braku odpowiednich środków na zachowanie stanu infrastruktury.

Tabela 48 Zidentyfikowane problemy na obszarze Sieraków Śląski

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenna	Sfera środowiskowa	Uwagi w odniesieniu do rozwoju obszaru
Na terenie obszaru występują problemy: - ze zwiększoną migracją ludności za granicę, - ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy, - stosunkowo wysoką liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym, - stosunkowo niską liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym,	Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.	Na terenie obszaru występują zabytki i nieruchomości, a także infrastruktura istotna z punktu widzenia rozwoju Gminy. W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji.	Ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.	Obszar Sieraków Śląski, stanowi obszar kluczowy z punktu widzenia rozwoju Gminy. Skupiają się w nim funkcje, które mogą procentować długotrwałym rozwojem Gminy. Ponadto w obszarze miejscowości zlokalizowane są najważniejsze elementy związane z infrastrukturą zabytkową na

- w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na ubóstwo, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo- wychowawcze, - w postaci większej od średniej liczba osób objętych pomocą ze względu na alkoholizm.				terenie Gminy.
---	--	--	--	----------------

Źródło: Opracowanie własne

Przywary – teren poza obszarem rewitalizacji, na którym będzie realizowany program rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org>

Rysunek 6 Podobszar Sieraków Śląski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, <https://www.openstreetmap.org>

Podstawowa charakterystyka obszaru rewitalizacji:

- Powierzchnia obszaru wynosi 456 421,
- Udział powierzchni obszaru w powierzchni ogółem Gminy: 0,34%
- Łączna liczba ludności na obszarze: 410 osób,
- Udział ludności obszaru w ludności ogółem Gminy: 5,41%

Do najważniejszych problemów na terenie obszaru należą:

- związane ze zwiększoną migracją ludności za granicę,

- związane ze zwiększoną migracją ludności poza obszar Gminy,
- nagromadzenie osób niepełnosprawnych,
- nagromadzenie osób objętych pomocą ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- ze względu na zwartą zabudowę i największy udział budynków na terenie Gminy obszar jest zagrożony pod kątem jakości powietrza.

W ocenie Gminy w oparciu o analizę jakościową obszar w części stanowi obszar kluczowy dla rewitalizacji. Aktywność gospodarcza mieszkańców i poziom bezrobocia jest podobny w porównaniu do pozostałych obszarów Gminy.

Dla gminy zabytki to nie tylko element tożsamości społeczności lokalnej, ale możliwe źródło zysków z turystyki. Wśród najważniejszych zabytków wymienić należy:

- Zespół Pałacowo-Parkowy w Sierakowie Śląskim,
- Zespół bunkrów w Przywarach (zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, jednak istotny dla obszaru rewitalizacji z punktu widzenia przywracania funkcji społecznych, potencjału gospodarczego oraz odnowy zdegradowanej przestrzeni).

ROZDZIAŁ V. WIZJA I CELE REWITALIZACJI

Wizja rozwoju obszaru rewitalizacji wynikająca z Lokalnego Programu Rewitalizacji określa jaki zostanie osiągnięty stan na terenie Gminy Ciasna w wyniku podejmowanych działań. Stanowi przyszły pożądany stan, do osiągnięcia, którego należy dążyć.

V.1 WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY CIASNA

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY CIASNA:

Obszar rewitalizacji Gminy Ciasna stanowi wydzielony obszar, na którym sfery społeczna, przestrzenna, gospodarcza, kulturalna, a także turystyczna nawzajem się uzupełniają i pozwalają na zrównoważony długookresowy rozwój całej Gminy. Poprawa warunków życia, a w szczególności rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na tych obszarach pozwala Mieszkańcom i Przedsiębiorcom na podejmowanie nowych inicjatyw służących rozwojowi całej społeczności Gminy, w szczególności poprawę jakości życia i funkcjonowania wszystkich podmiotów na obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji to spójny ośrodek rozwoju usług: społecznych, turystycznych i gospodarczych, dający nowe możliwości dla spójności terytorialnej całej Gminy, a także obszar z uporządkowanymi funkcjami przestrzennymi, w szczególności odbudowanymi zabytkami kultury.

V.2 CELE STRATEGICZNE

Aby osiągnąć założone cele należy nadal dążyć do poprawy warunków życia mieszkańców i zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw, a także do odbudowy istniejącej infrastruktury na obszarach rewitalizacji w celu świadczenia usług społecznych i komercyjnych pozwalających na ogólny rozwój Gminy Ciasna.

CEL GŁÓWNY 1 : POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, POPRZECZ ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI I JAKOŚCI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, W TYM: JEJ FUNKCJI REKREACYJNYCH, KULTURALNYCH, TURYSTYCZNYCH

Cel 1 stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem związany z odpływem ludności z terenu Gminy, a także starzeniem się społeczeństwa. Dzięki stworzeniu niezbędnej infrastruktury i poprawie jakości życia możliwe będzie zatrzymanie mieszkańców na terenie Gminy, a także przyciągnięcie nowych.

Do celów szczegółowych należą:

- Stworzenie nowych i zwiększenie jakości świadczenia dotychczasowych usług publicznych związanych z opieką społeczną i opieką długoterminową,
- Stworzenie nowych aktywności dla mieszkańców, w tym również dla dzieci i młodzieży, z zakresu edukacji i możliwości rozwoju, a także przedsiębiorczości,
- Wprowadzanie nowych funkcji pozwalających na ożywienie społeczne, w tym: usług kulturalnych, opiekuńczych, integracyjnych, turystycznych,

CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA INFRASTRUKTURY ZLOKALIZOWANEJ NA TERENIE GMINY CIASNA, W TYM: POPRAWA DOSTĘPU DO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POPRAWA STANU ZABYTEKÓW

Cel 2 stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem związany z niską przedsiębiorczością, a także niskim dostępem do usług publicznych. Dzięki stworzeniu nowej infrastruktury technicznej i turystycznej (związanej z zabytkami na terenie Gminy) pojawią się nowe szanse dla rozwoju przedsiębiorczości.

Do celów szczegółowych należą:

Cel szczegółowy 2.1. Poprawa jakości zabytków na terenie Gminy Ciasna poprzez ich odbudowę i rekonstrukcję

Cel szczegółowy 2.2. Udostępnienie infrastruktury zabytkowej dla mieszkańców i turystów

Cel szczegółowy 2.3. Zwiększenie dostępności do usług publicznych, w tym: infrastruktury wodno-ściekowej i drogowej

Cel szczegółowy 2.4. Zwiększenie oferty kulturalnej Gminy Ciasna,

Cel szczegółowy 2.5. Poprawa zabudowy i infrastruktury w celu poprawy jakości środowiska.

CEL GŁÓWNY 3: ZWIĘKSZENIE SZANS DLA ROZWOJU I UTRZYMANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY CIASNA

Cel 3 stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem związany z odpływem ludności z terenu Gminy, a także niską przedsiębiorczością. Dzięki stworzeniu szans dla rozwoju przedsiębiorczości w Gminie będą powstawały nowe miejsca pracy, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców i pojawianiu się nowych.

Cel szczegółowy 3.1. Wspieranie samozatrudnienia,

- Cel szczegółowy 3.2. Zwiększenie świadomości mieszkańców, w tym młodzieży i dzieci, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej,
- Cel szczegółowy 3.3. Rozwój aktywności gospodarczej mieszkańców,
- Cel szczegółowy 3.4. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki.

ROZDZIAŁ VI. CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

VI.1 PODSTAWOWE KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

VI.1.1 Podstawowe założenia strategii działań podstawowych Lokalnego Programu Rewitalizacji

Długoterminowa strategia rewitalizacji Gminy Ciasna do 2023 r. zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji będzie obejmować działania polegające na:

- Aktywizacji społeczności lokalnej w celu zwiększania przedsiębiorczości oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania problemów społecznych na obszarze Gminy Ciasna;
- Dywersyfikację otoczenia gospodarczego oraz społecznego z terenu Gminy Ciasna;
- Zwiększenie partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych w zakresie planowanych inwestycji na terenie Gminy Ciasna,
- Zwiększenie dostępu społeczności lokalnej do informacji o działaniach i inicjatywach podejmowanych na terenie Gminy Ciasna.

Działania będą realizowane poprzez:

- Organizacji regularnych spotkań dla mieszkańców, przedsiębiorców i innych instytucji z terenu Gminy,
- Szkolenia dla mieszkańców, przedsiębiorców i innych instytucji z terenu Gminy.

VI.1.2 Szczegółowy harmonogram działań podstawowych Lokalnego Programu Rewitalizacji

Do działań podstawowych planowanych do realizacji w celu realizacji celów Rewitalizacji należą:

- Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich.
- Aktywizacja mieszkańców obszarów Gminy.
- Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna.
- Szkolenia dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Ciasna.
- Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Ciasna.

Szczegółowo zostały one scharakteryzowane w tabelach poniżej.

Tabela 49 Projekty rewitalizacyjne i działania rewitalizacyjne planowane w ramach LPR

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	Gmina Ciasna we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Opieki Społecznej, Gminnym Ośrodkiem Kultury, a także z Lokalnymi Stowarzyszeniami (w tym w szczególności Klubami Sportowymi)	2017	2023	Wysoki	Aktywizacja przedsiębiorczości	Nieinwestycyjne	Działania LGD "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność", finansowanie z PROW	Realizacja szkoleń z zakresu zakładania działalności gospodarczej, prowadzenia przedsiębiorstwa i podstawowych zagadnień pogłębiających wiedzę mieszkańców na terenach wiejskich z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Obszar ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej, Ciasna	50 000,00 zł	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje – 20 osób. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 10 osób,
Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	Gmina Ciasna z Gminnym Ośrodkiem Kultury, a także z Lokalnymi Stowarzyszeniami	2017	2023	Wysoki	Aktywizacja przedsiębiorczości	Nieinwestycyjne	Działania LGD "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność", finansowanie z PROW	Realizacja szkoleń z zakresu zakładania działalności gospodarczej, prowadzenia przedsiębiorstwa i podstawowych zagadnień pogłębiających wiedzę mieszkańców na terenach wiejskich z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Obszar ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej, Ciasna	50 000,00 zł	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje – 10 osób. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 10 osób,
Wsparcie społeczności lokalnych w obszarach rewitalizowanych Gminy Ciasna. Etap I	Gmina Ciasna we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Opieki Społecznej, Gminnym Ośrodkiem Kultury, a także z Lokalnymi Stowarzyszeniami (w tym w szczególności Klubami Sportowymi)	2017	2023	Wysoki	Aktywizacja społeczności lokalnej	Nieinwestycyjne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, finansowanie przedsięwzięcia środki EFS, Poddziałanie: 9.1.1. Wzmocnienie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT Poziom dofinansowania budżet Państwa, wkład własny	Kompleksowe działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową. Wsparcie społeczno-zawodowe osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów reintegracyjnych,	20 000,00 zł	Liczba mieszkańców, którzy nabyli kompetencje kluczowe – 10 osób,

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
								tj. planowanych Centrach Integracji Społecznej, Klubach Integracji Społecznej. Projekt skierowany do mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Lokalizacja: w miejscowości Ciasna, Sieraków, Panoszków		
Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	Gmina Ciasna we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Opieki Społecznej, Gminnym Ośrodkiem Kultury, a także z Lokalnymi Stowarzyszeniami (w tym w szczególności Klubami Sportowymi)	2017	2023	Wysoki	Aktywizacja społeczno-ekonomiczna lokalnej	Nieinwestycyjne	Działania LGD "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność", finansowanie z PROW	Pobudzenie oddolnych inicjatyw kulturalno-społecznych mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej. Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Obszar ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej, Ciasna	20 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury - 50 osób,
Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych	Gmina Ciasna z Gminnym Ośrodkiem Kultury, a także z Lokalnymi Stowarzyszeniami	2017	2023	Wysoki	Aktywizacja społeczno-ekonomiczna lokalnej	Nieinwestycyjne	Działania LGD "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność", finansowanie z PROW	Pobudzenie oddolnych inicjatyw kulturalno-społecznych mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej. Imprezy stanowiące działalność promocyjną dla obszarów rewitalizowanych w ramach działań na terenie Gminy Ciasna. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Obszar ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej, Ciasna	20 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury - 1000 osób

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i rekreacyjnej i gospodarczej. - projekt w ramach RPO – ZIT	Gmina Ciasna - jako podmiot odpowiedzialny za przygotowanie i zrealizowanie inwestycji, a także utrzymanie infrastruktury	2018	2020	Wysoki	Odnowa przestrzeni gminnej	Inwestycyjne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, finansowanie przedsięwzięcia środki EFRR, budżet Państwa, wkład własny	Projekt składa się z dwóch elementów: : - Przebudowa istniejącego budynku gospodarczego na centrum aktywizacji społecznej. Opracowanie dotyczy adaptacji istniejącego budynku gospodarczego, parterowego położonego na działce 269/2 przy ul. Lublinieckiej . Budynek gospodarczy położony jest na terenie Gimnazjum Publicznej Zespołu Szkolno - Przedszkolnego ul. Lubliniecka 21, 42-793 Ciasna. W ramach planowanej inwestycji przewiduje się przebudowę istniejącego, parterowego budynku gospodarczego na potrzeby centrum aktywizacji społecznej . - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej na działkach 352/15, 269/2. Celem projektu jest ożywienie przestrzeni krajobrazowej w celu innowacji i rewitalizacji społecznej dla mieszkańców gminy Ciasnej. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Obszar ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej, Ciasna. Opis projektu w rozdz. VI.2.1.	5 500 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury - 1000 osób, Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej - 1 sztuka,

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim	Gmina Ciasna - jako podmiot odpowiedzialny za przygotowanie i zrealizowanie inwestycji, a także utrzymanie infrastruktury lub podmiot prywatny	2018	2020	Wysoki	Odnowa przestrzeni gminnej	Inwestycyjne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, finansowanie: planowany projekt realizowany będzie przez zewnętrzny podmiot gospodarczy	Celem działań proponowanych w projekcie jest przede wszystkim aktywizacja nieużytkowanego terenu i zabudowa w miejscowości Sieraków Śląski, z jednoczesnym rozszerzeniem oferty usług oferowanych przez gminę Ciasna. Obiektem, który wykorzystają walory obszaru objętego opracowaniem i jego otoczenia może być dom pomocy społecznej realizujący usługi pomocy społecznej. Proponowana zabudowa nawiązywać będzie formą architektoniczną i skalą do sąsiednich obiektów. Towarzystwa infrastruktura ma zapewnić właściwe funkcjonowanie domu opieki społecznej. Ponadto charakter obiektu wymaga szczególnej dbałości o jego otoczenie. Przyjęte rozwiązania mają na celu zapewnienie dobrych warunków zamieszkania pensjonariuszom obiektu. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Aleja Parkowa, Sieraków Śląski Opis projektu w rozdz. VI.2.2. Celem projektu będzie zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach w celu aktywizacji kultury, aktywności społecznej i działalności gospodarczej na terenie Gminy. Obiekt jest	15 000 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 30 osób, Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej - 1 sztuka,
Zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach	Gmina Ciasna - jako podmiot odpowiedzialny za przygotowanie i zrealizowanie inwestycji, a także utrzymanie	2020	2023	Średni	Odnowa przestrzeni gminnej	Inwestycyjne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, finansowanie: przedsięwzięcia środki EFRR, budżet Państwa, wkład własny / środki	Celem projektu będzie zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach w celu aktywizacji kultury, aktywności społecznej i działalności gospodarczej na terenie Gminy. Obiekt jest	10 000 000,00 zł	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
	infrastruktury (projekt rewitalizacyjny zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji)						prywatne (poszukiwanie inwestora prywatnego)	zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, jednak wyremontowana przestrzeń i obiekty zostaną przeznaczone w na cele rewitalizacyjne w zakresie stworzenia odpowiednich warunków do prowadzenia działalności gospodarczej m.in. w zakresie turystyki, rekreacji i docelowo zatrudnienia mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również stworzenia przestrzeni do aktywnej integracji mieszkańców pozostałymi mieszkańcami gminy. Projekt jest obecnie na etapie planowania. Projekt będzie realizowany poza obszarem rewitalizacji, jednak będzie realizował wszystkie 3 cele LPR, jak również prowadzone na nim będą działania aktywizacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.		obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej - 1 sztuka,
Poprawa warunków mieszkaniowych, środowiskowych i infrastrukturalnych dla mieszkańców Panoszowa	Gmina Ciasna - jako podmiot odpowiedzialny za przygotowanie i zrealizowanie inwestycji, a także utrzymanie infrastruktury	2018	2023	Średni	Odnowa przestrzeni gminnej	Inwestycyjne	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020, finansowanie przedsięwzięcia środki EFRR, budżet Państwa, wkład własny	Adres: Przywary, Sieraków Śląski (brak dokładnego adresu) Kompleksowa modernizacja budynków komunalnych w miejscowości Panoszów wraz z otoczeniem. Projekt niezbędny do realizacji ze względu na znaczącą degradację obiektów, przestarzałe sposoby ogrzewania sprzyjające zanieczyszczeniu środowiska. Projekt wpłynie na poprawę warunków życia	2 000 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury -20

Nazwa	Podmiot odpowiedzialny	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Priorytet	Obszar	Typ	Źródło finansowania	Opis	Koszt [zł]	Wskaźnik realizacji projektu
								mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Projekt posiada opracowaną dokumentację projektową. Projekt będzie realizowany na obszarze rewitalizacji. Adres: Panoszów, ul. 1 Maja		

Źródło: Opracowanie własne

VI.2 UZUPEŁNIAJĄCE KIERUNKI I PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Długoterminowa strategia rewitalizacji Gminy Ciasna do 2023 r. zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji będzie obejmować działania polegające na:

- Rewitalizacji i obudowie zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy Ciasna,
- Stworzeniu wysokiej jakości infrastruktury techniczną do podejmowania inicjatyw kulturalnych, społecznych i turystycznych na terenie Gminy Ciasna,
- Odbudowę istniejącej infrastruktury i zmiana jej funkcji w celu rozbudowy w kierunku nowych funkcji społeczno-gospodarczych.
- Dywersyfikację otoczenia gospodarczego oraz społecznego z terenu Gminy Ciasna;
- Zwiększenie partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych w zakresie planowanych inwestycji na terenie Gminy Ciasna,
- Zwiększenie dostępu społeczności lokalnej do informacji o działaniach i inicjatywach podejmowanych na terenie Gminy Ciasna.

Działania podstawowe o charakterze inwestycyjnym planowane do realizacji w Gminie Ciasna w celu wsparcia działań w zakresie rewitalizacji to:

1. Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej
2. Poprawa warunków mieszkaniowych, środowiskowych i infrastrukturalnych dla mieszkańców Panoszowa.
3. Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim.

Charakterystykę planowanych do realizacji projektów przedstawiają fiszki projektowe zawarte poniżej.

VI.2.1 Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - tj główny projekt , który chcemy realizować w RPO – ZIT

W ramach projektu zakładane są:

- Przebudowa istniejącego budynku gospodarczego na centrum aktywizacji społecznej. Opracowanie dotyczy adaptacji istniejącego budynku gospodarczego, parterowego położonego na działce 269/2 przy ul. Lublinieckiej . Budynek gospodarczy położony jest na terenie Gimnazjum Publicznej Zespołu Szkolno -

Przedszkolnego ul. Lubliniecka 21, 42-793 Ciasna. W ramach planowanej inwestycji przewiduje się przebudowę istniejącego, parterowego budynku gospodarczego na potrzeby centrum aktywizacji społecznej.

- Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej na działkach 352/15, 269/2. Celem projektu jest ożywienie przestrzeni krajobrazowej w celu innowacji i rewitalizacji społecznej dla mieszkańców gminy Ciasnej.

W ramach planowanej inwestycji przewiduje się prace:

- Związane z ukształtowaniem terenu, wyrównywanie, nadsypywanie gruntu niewysadzinowego w celu prowadzenia alejek pieszych oraz wykonania parkingów i korektą rowów wodnych, w sąsiedztwie istniejącego boiska sportowego.
- Korektę rowów wodnych, (rów w wschodniej i północnej stronie działki nr 352/15)
- Obsługę komunikacyjną kołową (parking od strony ul. Dobrodzieńskiej, ul. Stawowej, nową nawierzchnię od strony ul. Lublinieckiej)
- Wykonanie alejek oraz placów dla komunikacji pieszej z zastosowaniem nawierzchni mineralno wodoprzepuszczalnej, nawierzchnia narażona na małe obciążenia (ruch pieszy).
- Wyposażenie terenu w małą architekturą w celu podniesienia atrakcyjności terenu i dostosowania przestrzeni do wymaganych potrzeb: (mury oporowe żelbetowe, pomost drewniany, schody terenowe, pochylnie dla osób niepełnosprawnych ,altany drewniane, kwietniki, stragany drewniane, scena terenowa drewniane, drewnianą wiatę rowerową, ławki drewniane, systemowe i projektowane, ogrodzenia drewniane, pomosty drewniane, dekoracje przestrzenne, kosze na śmieci)
- Wykonanie systemu oświetlenia i monitoringu terenu.
- Zaproponowane nasadzenia zieleni towarzyszącej podkreślającej atuty krajobrazowe miejsca.

VI.2.2 Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim

Obszar projektu położony jest w centralnej części miejscowości Sieraków Śląski. Przylega bezpośrednio do ul. Wyzwolenia, prowadzącej z centrum Sierakowa w kierunku Panoszowa i Wędziny (gmina Ciasna). Teren ten położony jest w odległości ok. 250 m od centrum miejscowości oraz ok. 80 m od pałacu w Sierakowie i zabytkowego parku. Najbliższe

otoczenie stanowi zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza stanowiąca elementy dawnego zespołu pałacowego.

Celem działań proponowanych w projekcie jest przede wszystkim aktywizacja nieużytkowanego terenu i zabudowań w miejscowości Sieraków Śląski, z jednoczesnym rozszerzeniem oferty usług oferowanych przez gminę Ciasna. Obiektem, który wykorzysta walory obszaru objętego opracowaniem i jego otoczenia może być dom pomocy społecznej realizujący usługi pomocy społecznej w postaci pobytu dziennego. Proponowana zabudowa nawiązywać będzie formą architektoniczną i skalą do sąsiednich obiektów. Towarzysząca infrastruktura ma zapewnić właściwe funkcjonowanie domu opieki społecznej. Ponadto charakter obiektu wymaga szczególnej dbałości o jego otoczenie. Przyjęte rozwiązania mają na celu zapewnienie dobrych warunków zamieszkania pensjonariuszom obiektu.

Proponowany dom pomocy społecznej będzie miał formę połączonych w jeden zespół 2-kondygnacyjnych budynków z użytkowymi poddaszami, krytych dachami 2 - spadowymi. Na powierzchni użytkowej ok. 3000 m² założono:

- w skrzydle zachodnim realizację strefy ogólnodostępnej mieszczącej strefę wejściową, biura administracji, jadalnię z zapleczem kuchennym, gabinety lekarskie/zabiegowe/rehabilitacyjne, zaplecze socjalne dla personelu,
- w skrzydłach wschodnich realizację strefy prywatnej 30 pokoi dla użytkowników (jadalnia, pokoje do zajęć wspólnych, itd.),
- część centralną, która stanowi strefę komunikacji łączącej wszystkie elementy kompleksu.

VI.3 FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ UJĘTYCH W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI

Finansowanie przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji przedstawia tabela poniżej.

Tabela 50 Finansowanie przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji

Indyktywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]					
Zadanie	pochozące ze źródeł krajowych publicznych	pochozące ze źródeł prywatnych	pochozące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	pochozące z innych źródeł	RAZEM
Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	50 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	50 000,00 zł
Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	7 500,00 zł	- zł	42 500,00 zł	- zł	50 000,00 zł
Szkolenia dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	20 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	20 000,00 zł
Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	3 000,00 zł	- zł	17 000,00 zł	- zł	20 000,00 zł
Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych	3 000,00 zł	- zł	17 000,00 zł	- zł	20 000,00 zł
VI.2.1 Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - tj główny projekt, który chcemy realizować w RPO – ZIT	825 000,00 zł	- zł	4 675 000,00 zł	- zł	5 500 000,00 zł
VI.2.2 Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim	2 250 000,00 zł	- zł	12 750 000,00 zł	- zł	15 000 000,00 zł
Zagospodarowania terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach	1 500 000,00 zł	- zł	8 500 000,00 zł	- zł	10 000 000,00 zł
Poprawa efektywności energetycznej budynków i ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ciasna	300 000,00 zł	- zł	1 700 000,00 zł	- zł	2 000 000,00 zł

Źródła: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ VII. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

VII.1.1 Struktura organizacyjna

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna jest dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki działań i cele w zakresie rewitalizacji społeczności lokalnej. Najistotniejszym elementem Programu jest etap wdrożeniowy, obejmujący wpisane w harmonogramie inwestycje i zadania, za realizację którego odpowiedzialny jest Wójt Gminy Ciasna. To na nim spoczywa odpowiedzialność realizowanej polityki społecznej i rewitalizacyjnej Gminy i od realizacji założeń wpisanych do Programu zależy wpływ na życie mieszkańców i środowisko naturalne omawianego obszaru.

Realizacja poszczególnych zadań wskazanych w Programie i Wieloletniej Prognozie Finansowej zostanie każdorazowo poprzedzona stworzeniem szczegółowych planów z wyznaczeniem odpowiedzialnych osób i harmonogramu realizacji. Ponadto, obejmować będzie, jeśli to konieczne, przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko wraz z propozycją działań ograniczających ewentualny, negatywny wpływ. W celu stworzenia niezbędnego nadzoru organizacyjnego i monitoringu działań, możliwe jest powołanie, początkowo jednostki, a docelowo, zespołu koordynującego.

Osoba odpowiedzialna, pełniąca rolę koordynatora, powinna cechować się znajomością problematyki społecznej i rewitalizacyjnej. Do jej bezpośrednich zadań, oprócz nadzoru nad realizacją założeń Programu poprzez podmioty zależne, jak i działania Gminy, będzie również współpraca i wsparcie nad inwestycjami przedsiębiorstw, podmiotów niezależnych i działaniami własnymi mieszkańców. Niezbędne jest również aby koordynator systematycznie pozyskiwał i aktualizował informacje dotyczące problemów społecznych i planowanych inwestycji dla obszaru Gminy Ciasna. Dodatkowymi zadaniami koordynatora będzie raportowanie postępów prac związanych z wdrażaniem zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ciasna wraz z monitoringiem dostępności zewnętrznych źródeł finansowania i prowadzeniem akcji informacyjnej wśród mieszkańców.

Niezależnie, wszystkie jednostki podległe Wójtowi Gminy Ciasna, powinny uwzględniać zapisy Programu w działaniach przez nie realizowane, a także we wszystkich tworzonych, bądź współtworzonych, dokumentach strategicznych, planistycznych, zapisach prawa lokalnego i wewnętrznych regulaminach czy instrukcjach. Rolą koordynatora będzie prowadzenie regularnych szkoleń i stworzenie, w razie potrzeby, w ramach struktury

organizacyjnej, dodatkowych jednostek odpowiedzialnych za wskazany obszar interwencyjny lub inwestycję.

Planowane stworzenie odpowiedniej struktury organizacyjnej nastąpi w terminie pół roku od momentu uchwalenia Programu. Planowane jest w pierwszym etapie, aby zakres obowiązków osoby koordynatora został przypisany dla osoby zatrudnionej w Urzędzie Gminy w Ciasnej. Możliwe jest w późniejszym etapie zatrudnienie dodatkowej osoby bądź zlecenia zadań doradcom zewnętrznym, co wymagać będzie przeprowadzenia procedury konkursowej bądź ogłoszenia zapytania ofertowego na tego typu firmę z określeniem nakładów finansowych przeznaczonych na ten cel. W przyszłości, w przypadku wystąpienia takiej potrzeby możliwe jest utworzenie zespołu koordynującego, którym zarządzać będzie koordynator, a w jego skład wejdą pracownicy Referatów bądź Jednostek, w których realizowane będą poszczególne inwestycje.

Współpraca zespołu zajmującego się Programem, a osoby koordynującej będzie odbywała się na zasadzie spotkań odbywających się co 6 miesięcy w celu aktualizacji i monitorowania wdrażanych zadań. Na etapie bardziej zaawansowanych prac nad danym działaniem konieczna będzie ścisła współpraca z zarządcą budynku lub osobą odpowiedzialną ze strony zarządcy za sprawy techniczne i inwestycyjne. Odpowiednio zmieniona struktura organizacyjna pozwoli na lepszą współpracę pomiędzy komórkami w Urzędzie, a także pomiędzy jednostkami będącymi w zasobach gminnych.

VII.1.2 Budżet i źródła finansowania inwestycji

Finansowanie inwestycji i działań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Ciasna pochodzić będzie ze środków własnych Gminy, jak i ze środków zewnętrznych w ramach pozyskanych dotacji lub współpracy ponadregionalnej. Niezbędne nakłady finansowe ujęte zostaną w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz w budżecie Gminy, a pozyskiwane środki zewnętrzne zależeć będą od wdrażanych programów dotacyjnych.

W związku z brakiem możliwości zaplanowania w sposób sztywny wydatków, szczegółowe kwoty ujęte w Programie są przewidziane na realizację zadań krótkoterminowych i powinny być, wraz z zapisami Programu, aktualizowane w oparciu o przeprowadzone analizy i wyceny poszczególnych inwestycji. Aktualizacja nakładów finansowych i harmonogramu wdrożeniowego wynikać może również z pojawiających się możliwości dotacyjnych lub pożyczkowych ze źródeł zewnętrznych.

W ramach corocznego planowania budżetu Gminy, osoba koordynująca we współpracy z wszystkimi jednostkami odpowiedzialnymi zobowiązani są do zabezpieczenia środków w danym roku na wskazany w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Ciasna cel, a w przypadku wystąpienia nadwyżek lub braków budżetowych będą one odpowiednio modyfikowane.

VII.1.3 Plan wdrażania, monitorowania i weryfikacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna jest dokumentem podlegającym bieżącej ocenie i regularnemu monitoringowi z uwagi na jego istotny wpływ na politykę rewitalizacji i inwestycje. Zalecane jest sporządzenie, najlepiej corocznych, a przynajmniej raz na dwa lata, sprawozdań, w których zostanie wskazana obecny stan realizacji, określony stan środowiska społecznego łącznie z planowanymi inwestycjami infrastrukturalnymi (m.in. kulturalnymi, turystycznymi), a także prognozowany dalszy etap wdrażania zapisów i działań koordynujących.

Raport wraz z wynikami inwentaryzacji informować będzie o działaniach zrealizowanych oraz ich wpływie na zużycie energii i wielkość emisji dwutlenku węgla wraz z uwzględnieniem wielkości oszczędności energii, zwiększenia produkcji z odnawialnych źródeł energii i redukcji emisji dwutlenku węgla. Odpowiednio sporządzony raport stanowi podstawę do analizy wdrażania zapisów, a tym samym ocenę z realizacji założonych celów i może posłużyć do podjęcia przez Gminę decyzji o konieczności przeprowadzenia aktualizacji Programu i podejmowaniu nowych działań inwestycyjnych.

Raport będzie zawierał informacje w postaci:

1. Odniesienie się do ogólnych celów wskazanych w LPR
 - a. Przywołanie celów,
 - b. Aktualny stan realizacji celów (na podstawie wskaźników monitorowania).
2. Opis stanu realizacji LPR:
 - a. Przydzielone środki i zasoby do realizacji.
 - b. Realizowane działania.
 - c. Napotkane problemy w realizacji.
3. Wyniki inwentaryzacji emisji:
 - a. Jeżeli będzie prowadzona w okresie od przeprowadzenia ostatniego raportu
 - b. Podsumowanie aktualnej inwentaryzacji emisji i porównanie jej z inwentaryzacją bazową.
4. Ocena realizacji oraz propozycja działań korygujących:

5. Stan realizacji działań:

a. Zestawienie aktualnie osiągniętych rezultatów zrealizowanych działań.

Monitoring, sprawozdanie z wdrożenia Planu opiera się na otrzymanych informacjach i raportach od instytucji społecznych z terenu Gminy.

Do wskaźników określonych do monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ciasna należą rezultaty wskazane w tabeli poniżej. Dla każdego z zadań przewidzianych do realizacji w ramach LPR konieczne wybranie jest co najmniej jednego wskaźnika wskazanego w tabeli poniżej. W razie potrzeby możliwe jest uzupełnienie tej listy o dodatkowe wskaźniki uzupełniające w zależności od specyfiki planowanych działań.

Tabela 51 Tabela wskaźników monitoringowych LPR

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło pomiaru	Typ wskaźnika	Wartość wskaźnika
1	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu	osoby	Listy obecności, certyfikaty, dyplomy, badania ankietowe	Wskaźnik rezultatu	100 osób
2	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	Badanie ankietowe, zestawienie/protokół zakończenia projektu, listy obecności, zdjęcia	Wskaźnik rezultatu	2300 osób
3	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe	osoby	Listy obecności, certyfikaty, dyplomy, badania ankietowe	Wskaźnik rezultatu	100 osób
4	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje	osoby	Listy obecności, certyfikaty, dyplomy, badania ankietowe	Wskaźnik rezultatu	200 osób
5	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w projekcie	osoby	Listy obecności, protokoły	Wskaźnik produktu	200 osób
6	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.	Protokoły zdawczo-odbiorcze	Wskaźnik produktu	1 sztuka
7	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	szt.	Protokoły zdawczo-odbiorcze	Wskaźnik produktu	143 ha
8	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Protokoły zdawczo-odbiorcze	Wskaźnik produktu	3 sztuka
9	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	szt.	Protokoły zdawczo-odbiorcze	Wskaźnik produktu	953 osoby
10	Liczba uczniów objętych	osoby	Protokoły zdawczo-	Wskaźnik	100 osób

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło pomiaru	Typ wskaźnika	Wartość wskaźnika
	wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych		odbiorcze	produktu	

Źródło: Opracowanie własne

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna jest dokumentem, który powinien odpowiadać na realne potrzeby mieszkańców, instytucji publicznych, a także władz Gminy i być dostosowywany do zmieniających się warunków środowiskowych i ekonomicznych wspomnianych jednostek. Dlatego też niezbędna jest procedura monitorowania wdrażania zapisów Programu jak i przeprowadzanie bieżącej oceny możliwych źródeł finansowania inwestycji i ewentualnie, wprowadzania nowych działań. Ponadto, współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i fundacjami, która leżeć będzie w kompetencjach osoby koordynującej wdrażanie Programu, a także przeprowadzane działania edukacyjne mogą wymusić konieczność dodania lub doprecyzowania założeń. Niezbędne jest więc nadzorowanie i zbieranie informacji na temat wskaźników monitorowania, możliwe poprzez bazę emisji. W trakcie realizacji założeń planu będzie istniała możliwość jego aktualizowania w związku ze zmianami wynikającymi z bieżących potrzeb w zakresie działań inwestycyjnych, a także technicznej i organizacyjnej możliwości wykonania założonych planów.

W związku z powyższym wskaźniki określone jako cele dla realizacji Programu mogą się zmieniać w czasie obowiązywania i realizacji planu. Zmiany te będą wynikały z bieżących potrzeb oraz możliwości finansowych.

Zapisy przedstawione w harmonogramie realizacji działań Planu obejmują zadania przewidziane do realizacji w latach 2016-2023 stąd konieczne jest sporządzenie w roku 2018 raportu z oceną bieżącego etapu wdrożenia zapisów planu, a także określenie osiągnięcia celów w zakładanych inwestycjach. Ponadto, dzięki doświadczeniu w przeprowadzonej ankietyzacji w celu sporządzenia Programu na lata 2016-2023, możliwe będzie wykorzystanie materiałów i ankiet w celu określania, rok rocznie, zużycia energii końcowej, a także oceny wprowadzanych rozwiązań termomodernizacyjnych i inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

W przypadku wystąpienia konieczności aktualizacji w zakresie zmiany Programu wynikającej z corocznego raportowania postępów uzyskiwania wskaźników, a także corocznej aktualizacji danych pozyskiwanych od interesariuszy, a także uwag mieszkańców, osoba koordynująca określi i oceni zasadność wprowadzania aktualizacji wraz z przekazaniem

informacji Wójtowi i Radzie Gminy. Aktualizacja dokumentu, może zostać również powierzona doradcy zewnętrznemu lub firmie wykonawczej w miarę wystąpienia potrzeb lub sygnałów od osób będących w składzie zespołu, a także osób odpowiedzialnych za działania wskazane w harmonogramie rzeczowo-finansowym.

Podjęcie odpowiednich działań z ewentualnym zleceniem wykonania aktualizacji wynikać będzie z decyzji Wójta i Rady Gminy z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych procedur środowiskowych, przeprowadzenia ankietyzacji i zebrania zaktualizowanych danych. W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu niezbędne będzie podjęcie nowej uchwały Rady Gminy dla pozytywnie zaopiniowanego dokumentu przez odpowiednie Jednostki i Organy.

ROZDZIAŁ VIII. KOMPLEMENTARNOŚĆ DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Komplementarność projektów rewitalizacyjnych odnosi się w szczególności do komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Zgodnie z definicjami określonymi w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020:

- „Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.”⁴
- „Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzennofunkcyjnym, technicznym, środowiskowym).”⁵
- „Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.”
- „Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.”
- W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki

⁴ Pkt. 3.1.1, Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, s. 21

⁵ Pkt. 3.2.5, Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, s. 22

spójności 2007- 2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.

VIII.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Komplementarność przestrzenna oznacza, że wszystkie projekty realizowane na terenie Gminy oddziałują swoimi efektami zarówno na obszary rewitalizacji, jak i na pozostałe obszary na terenie Gminy. Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Podobnie inwestycje, które bezpośrednio nie są związane z LPR, a także nie będą realizowanego na jego obszarze mogą wpłynąć częściowo na realizację celów określonych dla obszarów rewitalizacji. Zgodnie z założeniami całego procesu rewitalizacji poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

VIII.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Komplementarność problemowa oznacza, że poprzez realizację działań rewitalizacyjnych z różnych zakresów w sposób spójny rozwiązywane będą różne problemy społeczne. Inwestycje określone w Programie nie są traktowane jednostkowo, ponieważ w celu kompleksowej rewitalizacji obszaru niezbędne będzie zrealizowanie działań zarówno z zakresu działań społecznych, jak i z zakresu działań gospodarczych.

VIII.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO – INSTYTUCJONALNA

Lokalny Program Rewitalizacji został stworzony w taki sposób, aby na każdym etapie zaangażowane zostały wszystkie grupy interesariuszy. W ramach procesu rewitalizacji planowane jest zabezpieczenie szerokiej partycypacji społecznej poprzez:

- Bieżące informowanie wszystkich interesariuszy projektu na temat sposobów wdrażania Programu i realizowanych inwestycji,

- Udostępnienie danych do bieżących kontaktów na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji na stronie Gminy Ciasna, poprzez stworzenie adresu e-mail i podanie numeru kontaktowego, pod którymi każda z osób zainteresowanych będzie mogła uzyskać niezbędnych informacji na temat wdrażania Programu,
- Przeprowadzanie regularnych badań na temat wdrożenia Programu, z wykorzystaniem badania ankietowego i spotkań konsultacyjnych, nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- Stworzenie zakładki na stronie internetowej Gminy z dostępem do wszystkich bieżących informacji i procedur oraz wzorów (np. Formularzem zgłoszenia inwestycji w obszarze rewitalizacji).

Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniały potrzeby wszystkich grup.

VIII.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Komplementarność międzyokresowa oznacza zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013, a także w przyszłości) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu. W związku z tym planowana jest analiza prowadzonych działań rewitalizacyjnych w na każdym etapie wdrożenia.

VIII.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Program zakłada, że działania z zakresu rewitalizacji mogą być finansowane z różnych źródeł. Przykładowo można je w części finansować z europejskiego funduszu spójności (działania inwestycyjne) związane z infrastrukturą, a także z europejskiego funduszu społecznego (działania szkoleniowe). Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

VIII.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW PLANOWANYCH W RAMACH LPR

Komplementarność projektów planowanych w ramach LPR przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 52 Komplementarność projektów planowanych w ramach LPR

	Komplementarność przestrzenna - Projekty komplementarne	Komplementarność problemowa - Projekty komplementarne	Komplementarność proceduralna - Projekty komplementarne	Komplementarność międzyokresowa - Projekty komplementarne	Komplementarność źródeł finansowania - Projekty komplementarne
Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna - Szkolenia dla dzieci i młodzieży z terenu gminy - Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim - Zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniły potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie
Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim - Zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniły potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie

Komplementarność przestrzenna - Projekty komplementarne	Komplementarność problemowa - Projekty komplementarne	Komplementarność proceduralna - Projekty komplementarne	Komplementarność międzyokresowa - Projekty komplementarne	Komplementarność źródeł finansowania - Projekty komplementarne
Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne. Wsparcie społeczności lokalnych w obszarach rewitalizowanych Gminy Ciasna. Etap I	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Szkolenia dla dzieci i młodzieży z terenu gminy - Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów lokalnych - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzińskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie
Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne. Zajęcia rozwojowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie
Imprezy markowe bazujące na lokalnych produktach związanych ze specyfiką obszaru, wsparcie produktów	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie

	Komplementarność przestrzenna - Projekty komplementarne	Komplementarność problemowa - Projekty komplementarne	Komplementarność proceduralna - Projekty komplementarne	Komplementarność międzyokresowa - Projekty komplementarne	Komplementarność źródła finansowania - Projekty komplementarne
lokalnych	realizacja inwestycji wpłynęła na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	terenie Gminy Ciasna - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim	taki sposób, aby uwzględniały potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna		
Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej.	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim - Zagospodarowania terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach - Poprawa efektywności energetycznej budynków i ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ciasna Związane jest to przede wszystkim ze budową wizerunku infrastruktury na terenie Gminy.	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniały potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie
Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim	Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Zagospodarowania terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach - Poprawa efektywności energetycznej budynków i ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ciasna Związane jest to przede wszystkim ze obudową wizerunku infrastruktury na terenie Gminy.	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniały potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie

Komplementarność: przestrzenia - Projekty komplementarne	Komplementarność: problemowa - Projekty komplementarne	Komplementarność: proceduralna - Projekty komplementarne	Komplementarność: międzykresowa - Projekty komplementarne	Komplementarność: źródeł finansowania - Projekty komplementarne
Zagospodarowania terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim - Poprawa efektywności energetycznej budynków i ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ciasna Związane jest to przede wszystkim ze obudową wizerunku infrastruktury na terenie Gminy.	Dzięki szerokiej partycypacji społecznej możliwe będzie uwzględnienie interesów wszystkich stron procesu rewitalizacji, a także zaplanowanie inwestycji i procedur w taki sposób, aby uwzględniły potrzeby wszystkich grup. Projekty komplementarne to: - Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich - Stworzenie produktów lokalnych na terenie Gminy Ciasna	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie
Poprawa efektywności energetycznej budynków i ograniczenie niskiej emisji w Gminie Ciasna Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych poprawi się standard życia mieszkańców, a także standard funkcjonowania podmiotów i instytucji. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie na realizację celów określonych dla LPR, a także dla ogólnego rozwoju gminy w zakresie społecznym i gospodarczym. Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach LPR są ze sobą komplementarne.	Działania komplementarne w zakresie problemowym to: - Rewitalizacja obszaru ulic Lublinieckiej, Stawowej i Dobrodzieńskiej poprzez zagospodarowanie terenu w celu nadania funkcji rekreacyjnej i gospodarczej. - Odbudowa Zespołu Pałacowo - Parkowego oraz Gorzelni w Sierakowie Śląskim - Zagospodarowanie terenów po byłej jednostce wojskowej w Przywarach Związane jest to przede wszystkim ze obudową wizerunku infrastruktury na terenie Gminy.	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie	Nie dotyczy - brak komplementarności we wskazanym zakresie

ROZDZIAŁ IX. IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY

IX.1 CHARAKTERYSTYKA INTERESARIUSZY

W opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ciasna włączyło się wiele podmiotów instytucjonalnych, prywatnych oraz osób fizycznych. Interesariusze ci, przede wszystkim, przekazywali niezbędne do stworzenia Programu, w tym także informacje o planowanych inwestycjach, które opisane zostały w dalszej części Programu. Ponadto utrzymywany był stały kontakt z interesariuszami, w tym drogą elektroniczną. Udział interesariuszy nie ogranicza się jednak tylko do przekazywania informacji. Są oni odpowiedzialni za realizację działań, które opisane zostały w niniejszym Planie.

Poniżej przedstawiono listę głównych interesariuszy Programu:

1. **Władze gminy** - Gmina jako Zleceniodawca Programu i główny podmiot odpowiedzialny za jego wykonanie i zaplanowanie inwestycji, a także zabezpieczenie niezbędnych środków na realizację działań społecznych i inwestycyjnych.
2. Zarządcy spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, podmioty gospodarcze, instytucje i organizacje społeczne z terenu Gminy i działające na jej obszarze - zarządcy przekazywali informacje na temat stanu budynków oraz planowanych inwestycji;
3. **Mieszkańcy i przedsiębiorcy z terenu gminy** - mieszkańcy będą przekazywali informacje na temat problemów i oczekiwań w stosunku do działań rewitalizacyjnych. Będą aktywnie brać udział we wdrażaniu zaplanowanych inwestycji i określania ich priorytetów.

IX.2 UDZIAŁ INTERESARIUSZY W PROCESIE PRZYGOTOWANIA DOKUMENTU, DIAGNOZOWANIA, WDRAŻANIA ORAZ MONITOROWANIA ZAPISÓW PROGRAMU

IX.2.1 Udział interesariuszy w procesie przygotowania dokumentu i diagnozowania obszaru rewitalizacji

Głównym interesariuszem zaangażowany w opracowanie dokumentu był Urząd Gminy Ciasna. Dostarczał on niezbędnych informacji i danych, które posłużyły do opracowania projektu dokumentu. Następnie konsultował niezbędne zapisy i planowane działania. W proces przygotowania zostali zaangażowani również pozostali interesariusze Programu. Rozesłane zostały do nich pisma na etapie zbierania informacji w zakresie planowanych inwestycji. Propozycje jednak dotyczyły planów nie związanych z obszarami rewitalizacji. Planowane obszary rewitalizacji i inwestycje określone w Programie zostały poddane

konsultacjom społecznym. W ramach tego procesu możliwe było zgłaszanie uwag do wyznaczonych obszarów, a także zgłaszanie problemów występujących na terenie Gminy Ciasna i proponowanych inwestycji.

Konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od 10 do 24 maja 2017 roku. Konsultacje prowadzone zostały w oparciu o badanie ankietowe. W wyznaczonym terminie nie zostały zgłoszone uwagi do przedmiotu dokumentu.

Dokumentacja do przeprowadzonych działań z zakresu konsultacji społecznych stanowi załączniki do dokumentu. Należą do nich:

- Załącznik nr 1 – Wzór ankiety użytej do konsultacji,
- Załącznik nr 2 – Informacja o konsultacji zamieszczona na stronie www Gminy Ciasna (link: http://ciasna.pl/wiadomosci/2/wiadomosc/112923/konsultacje_projektu_uchwaly_program_rewitalizacji_gminy),
- Załącznik nr 3 – Podsumowanie konsultacji społecznych.

IX.2.2 Udział interesariuszy w procesie wdrażania inwestycji na obszarach rewitalizacji

Pozyskane informacje na temat planowanych inwestycji zostały wykorzystane do wykonania Programu. Jednocześnie, Gmina, jako Wykonawca Programu, nie ma możliwości wpłynięcia na podmiotu, które nie są zainteresowane wspieraniem i realizacją Planu. Wskazane jest jednak aby okresowo prowadzić akcje informacyjną mającą na celu przybliżenie potencjalnym interesariuszom korzyści płynące z Programu, a także stworzenie możliwości zaktualizowania jego zapisów.

Jednocześnie, na etapie wdrażania zapisów Planu zaplanowane zostały konsultacje z potencjalnymi interesariuszami dotyczące wprowadzania zmian bądź korekt do istniejącego planu. Planowane jest organizowanie spotkań, nie rzadziej niż raz w ciągu dwóch lat. Konsultacje prowadzone będą w formie listownej, jak również zorganizowane zostaną spotkania dla mieszkańców, przedsiębiorców, zarządców wspólnot i spółdzielni, a także instytucji społecznych, które zostaną ogłoszone na stronie internetowej Gminy Ciasna, a także w lokalnych mediach. Podczas spotkania przedstawione zostaną etapy wdrażania Planu, wraz z ewentualną korektą bądź aktualizacją przewidzianych do realizacji działań przez interesariuszy. Jednocześnie, przedstawiona zostanie możliwość przekazania planowanych do realizacji działań lub wskazania potrzeb inwestycyjnych, które zostaną przekazane do odpowiednich jednostek lub zespołów zajmujących się daną tematyką w

Urzędzie Gminy Ciasna, a także do Władz Gminy. Po przeprowadzeniu spotkań z interesariuszami przekazane wnioski będą podstawą do wykonania raportu z wdrażania Planu, a w przypadku wystąpienia takiej konieczności, do aktualizacji całego opracowania.

W ramach przeprowadzanych spotkań realizowane będą również działania z zakresu edukacji mieszkańców i podmiotów zaangażowanych w realizację zadań rewitalizacji na obszarze Gminy. Po przeprowadzeniu spotkań z interesariuszami przekazane wnioski będą podstawą do wykonania raportu z wdrażania Programu, a w przypadku wystąpienia takiej konieczności, do aktualizacji całego opracowania. Ostateczna wersja dokumentu zostanie rozesłana w formie elektronicznej dla zainteresowanych podmiotów, które przekażą taką chęć podczas spotkania lub w innej formie zakomunikują ją osobie koordynującej. Po ostatecznej akceptacji Aktualizacja Programu przekazana zostanie pod obrady Rady Gminy i wdrożona do zatwierdzenia.

W ramach procesu wdrażania planowane jest zabezpieczenie szerokiej partycypacji społecznej poprzez:

- Bieżące informowanie wszystkich interesariuszy projektu na temat sposobów wdrażania Programu i realizowanych inwestycji,
- Udostępnienie danych do bieżących kontaktów na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji na stronie Gminy Ciasna, poprzez stworzenie adresu e-miał i podanie numeru kontaktowego, pod którymi każda z osób zainteresowanych będzie mogła uzyskać niezbędnych informacji na temat wdrażania Programu,
- Przeprowadzanie regularnych badań na temat wdrożenia Programu, z wykorzystaniem badania ankietowego i spotkań konsultacyjnych, nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- Stworzenie zakładki na stronie internetowej Gminy z dostępem do wszystkich bieżących informacji i procedur oraz wzorów (np. Formularzem zgłoszenia inwestycji w obszarze rewitalizacji).

IX.2.3 Udział interesariuszy w procesie monitorowania osiągniętych efektów rewitalizacji

Monitorowanie efektów wdrożenia planu będzie realizowane z udziałem interesariuszy objętych planem. Nie rzadziej niż raz w ciągu dwóch lat, planowane jest zbieranie informacji na temat sytuacji na obszarach rewitalizacji. Konsultacje prowadzone będą w formie listownej, jak również zorganizowane zostaną spotkania dla mieszkańców, przedsiębiorców, zarządców wspólnot i spółdzielni, a także instytucji społecznych, które zostaną ogłoszone na stronie

internetowej Urzędu Gminy, a także w lokalnych mediach. Monitorowanie efektów nastąpi w oparciu o wskaźniki określone dla Programu.

W ramach procesu wdrażania planowane jest zabezpieczenie szerokiej partycypacji społecznej poprzez:

- Bieżące informowanie wszystkich interesariuszy projektu na temat monitorowania i efektów Programu,
- Udostępnienie danych do bieżących kontaktów na temat Lokalnego Programu Rewitalizacji na stronie Gminy Ciasna, poprzez stworzenie adresu e-miał i podanie numeru kontaktowego, pod którymi każda z osób zainteresowanych będzie mogła uzyskać niezbędnych informacji na temat wdrażania Programu,
- Przeprowadzanie regularnych badań na temat monitorowania efektów Programu, z wykorzystaniem badania ankietowego i spotkań konsultacyjnych, nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- Stworzenie zakładki na stronie internetowej Gminy z dostępem do wszystkich bieżących informacji i procedur oraz wzorów (np. Formularzem zgłoszenia inwestycji w obszarze rewitalizacji) oraz zestawień i raportów.

IX.3 DODATKOWE DZIAŁANIA PODEJMOWANE W TRAKCIE WDRAŻANIA LPR

Zgodnie z założeniami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Lokalny Program Rewitalizacji będzie poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych na etapie aktualizacji, wdrażania i monitoringu. Prace nad jego aktualizacją, wdrażaniem i monitoringiem będą oparte na zasadzie partnerstwa i zaangażowania społecznego. Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska. Realizacja zasady partnerstwa będzie polegała na włączeniu partnerów (w szczególności lokalnych społeczności, przedsiębiorców, a także innych interesariuszy procesu rewitalizacji i ekspertów) w procesy programowania i realizacji działań rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Poza formami zagwarantowanymi do realizacji w rozdziałach: X.2.2 Udział interesariuszy w procesie wdrażania inwestycji na obszarach rewitalizacji oraz X.2.3 Udział interesariuszy w procesie monitorowania osiągniętych efektów rewitalizacji, realizowane będą, w zależności od charakteru działań, co najmniej dwie formy dojrzałego zaangażowania społecznego. Możliwe do realizacji formy zaangażowania to:

- Organizacja grupy doradczej (konsultacyjnej),
- Podejmowanie działań edukacyjnych dla różnych grup społecznych,
- Szkolenia aktywizujące dla społeczności lokalnej, w szczególności interesariuszy konkretnych działań,
- Organizacja imprez kulturalnych i rozrywkowych,
- Organizacja wolontariatu.

Organizacja grupy doradczej (konsultacyjnej), będzie polegała na stworzeniu grupy, której zadaniem będzie współuczestniczenie przy planowaniu i realizacji inwestycji, organizacji imprez kulturalnych. Pierwszym krokiem takiego działania będzie nabór osób do grupy, konieczne będzie stworzenie wytycznych i warunków, które muszą spełnić te osoby. Po stworzeniu grupy, konieczne będzie wybranie jej lidera i ustalenie harmonogramu prac. Wszystkie informacje i podsumowania spotkań będą publikowane na oficjalnych stronach Gminy i mediach lokalnych. Taka forma zaangażowania społecznego pozwoli osoby, które stanowią potencjalnie najbardziej zainteresowaną grupę uczestnictwem w jej planowaniu i realizacji.

Podejmowanie działań edukacyjnych dla różnych grup społecznych to działanie, które będzie prowadzone w sposób regularny przez Gminę Ciasna. Będzie polegało na realizowaniu szkoleń z zakresu aktywizacji gospodarczej i społecznej ludności lokalnej mieszkającej na terenach rewitalizowanych. Taki działaniem ma na celu wykształtowanie w interesariuszach, zgodnie ze strategią edukacyjno-perswazyjną⁶:

- przekonań, które stworzą zależność pomiędzy problemem rewitalizacji, a sposobami w jaki sposób można poradzić sobie z marginalizacją obszarów rewitalizacji,
- postaw, dzięki którym możliwe będzie wykształtowanie w interesariuszach, w tym w szczególności mieszkańcach obszarów rewitalizacji, przekonania o potrzebie rozwiązania zidentyfikowanych problemów,

⁶ Źródło: Barbara Bąbska. Marek Rymsza, "Organizowanie społeczności lokalnej – metodyka pracy środowiskowej", s. 37

- nawyków, które stanowią wzory zachowań, a także, które, w sposób długotrwały pozwolą na przeciwdziałanie marginalizacji obszarów rewitalizowanych.

Ponadto możliwe będzie organizowane **Szkoleń aktywizujących dla społeczności lokalnej, w szczególności interesariuszy konkretnych działań**. Działania te będą skupiały się na konkretnych inicjatywach, projektach czy też działaniach, które będą realizowane na obszarach rewitalizacji. Będą powiązane tematycznie z projektami realizowanymi na obszarach rewitalizacji i problemach, które ich dotyczą.

W celu bezpośredniego zaangażowania mieszkańców i przekonania ich do podejmowanych działań możliwa będzie **Organizacja imprez kulturalnych i rozrywkowych** skierowanych bezpośrednio do nich. Podczas takich eventów możliwe byłoby m.in. pokazanie założeń projektów czy też ich efektów, a także zbierania niezbędnych informacji koniecznych do ich organizacji.

Organizacja wolontariatu będzie polegała na stworzeniu w Gminie możliwości dla wszystkich mieszkańców (w szczególności dzieci i młodzieży) dla uczestnictwa w organizacji aktywności i przy realizacji inwestycji. Może być to przykładowo zaangażowanie dzieci i młodzieży w sprzątanie obiektów poddanych remontom w ramach rewitalizacji, czy też przygotowanie ich do użytkowania. Ponadto możliwe będzie stworzenie aktywności wolontariatu dla osób bezrobotnych w celu stworzenia w nich postaw obywatelskich. Wyżej wskazane formy wolontariatu powinny być dostosowywane do zakresu i formy podejmowanego przedsięwzięcia.

Planuje się, aby każda forma konsultacji była możliwie szeroko propagowana w mediach lokalnych, społecznościowych, a także z wykorzystaniem tzw. liderów lokalnych. Informacje o formach aktywizacji społecznej będą publikowane z wyprzedzeniem za pomocą:

- Oficjalnej strony Gminy Ciasna,
- Profilu Facebook Gminy,
- Na tablicach ogłoszeniowych w całej Gminie,
- Lokalnej prasy i innych mediów (np. stron internetowych),
- Z wykorzystaniem poczty pantoflowej i liderów lokalnych, a także pozostałych członków społeczności lokalnych istotnych dla poszczególnych grup społecznych (nauczyciele, księża, strażacy, policjanci, sołtysi, radni).

Wskazane wyżej formy zaangażowania nie stanowią zamkniętej listy działań, możliwe jest wykorzystanie dodatkowych nie zidentyfikowanych wyżej form charakterystycznych dla realizowanych projektów, czy też etapów rewitalizacji.

ROZDZIAŁ XI. ODDZIAŁYWANIE DOKUMENTU NA ŚRODOWISKO

XI.1 OCHRONA PTAKÓW PODCZAS WYKONYWANIA PRAC TERMOMODERNIZACYJNYCH

Opinia Ministerstwa Środowiska i GDOŚ dotyczące kratowania otworów stropodachów stanowi, że: „Stropodach, w którym kiedykolwiek przebywały ptaki, w świetle przepisów prawa jest siedliskiem ptaków. Zgodnie z opinią Ministerstwa Środowiska oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) zakratowanie czy inny sposób zamknięcia otworów takiego stropodachu, nawet poza sezonem lęgowym, jest niszczeniem siedlisk ptaków. Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2011 nr 237 poz. 1419) wprowadzają zakaz niszczenia siedlisk zwierząt dziko żyjących.

Stropodachy stanowią siedliska wielu gatunków ptaków, w tym podstawowe siedlisko jerzyka, gatunku ściśle chronionego. Niemal z każdego stropodachu korzystają, lub kiedykolwiek korzystały ptaki. Jakikolwiek zamykanie otworów wentylacyjnych takiego stropodachu jest niszczeniem siedlisk ptaków. Dlatego zgodnie z prawem otwory wentylacyjne takiego stropodachu nie mogą być zakratowane bez zgody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, nawet po sezonie lęgowym.

Zamykanie otworów wentylacyjnych stropodachów nie jest wymagane przez prawo budowlane. Prawo budowlane wymaga kratowania jedynie przewodów będących częścią systemu wentylacji lub klimatyzacji budynku (typu wentylacji mieszkań i innych użytkowanych pomieszczeń). Jest korzystne dla bezpieczeństwa ludzi i ptaków, ponieważ zakratowanie przewodów kominowych uniemożliwia ptakom wpadnięcie do nich (co może się skończyć śmiercią) lub zatkanie ich gniazdem. Otwory wentylacyjne stropodachu nie należą do kategorii otworów, które prawo budowlane nakazuje kratować lub zabezpieczać w inny sposób przed dostępem ptaków.”

Konieczne jest właściwe planowanie i prowadzenie robót termomodernizacyjnych i budowlanych. W przypadku niewłaściwego wykonywania tych prac możliwe jest m.in.:

- zabijanie i okaleczanie ptaków lub nietoperzy,
- niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy),
- płoszenie i niepokojenie gatunków chronionych;

- uniemożliwienie w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki);
- uniemożliwienie w przyszłości do wykorzystania budynków jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Prace termomodernizacyjne można wykonywać bez zezwolenia w okresie od 16 października do 28 lutego. W terminie od 1 marca do 15 października należy podjąć wszystkie działania zapobiegające niszczeniu siedlisk ptaków i nietoperzy. Należą do nich:

- upewnienie się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy (**wykonanie ekspertyzy przez ornitologa i chiropterologa**);
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy niezbędne jest:
 - wskazanie dokładnego miejsca przebywania;
 - zamknięcie przed okresem lęgowym gatunków nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta
 - gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do gatunków, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, postaci młodocianych, przed przystąpieniem do prac, niezbędne jest uzyskanie zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 ustawy;
- po przeprowadzeniu prac remontowych, umożliwienie ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych:
 - stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych,

Do gatunków ptaków i nietoperzy występujących w na terenie Polski należą:

- Ptaki:
 - Gołąb szary forma miejska (gołąb miejski) (łac. *Columba livia forma urbana*);
 - Kawka (łac. *Coloeus monedula*);
 - Wróbel domowy (łac. *Passer domesticus*);
 - Wróbel mazurek (łac. *Passer montanus*);
 - Jerzyk (łac. *Apus apus*);

- Jaskółka oknówka (oknówka) (łac. *Delichon urbicum*);
 - Kopciuszek (łac. *Phoenicurus ochruros*);
 - Pustułka (łac. *Falco tinnunculus*);
 - Sowy (łac. *Strigiformes*).
- Nietoperze:
- Podkowiec mały (łac. *Rhinolophus hipposideros*);
 - Nocek duży (łac. *Myotis myotis*);
 - Mroczek późny (łac. *Eptesicus serotinus*);
 - nietoperze z rodzaju karlik (łac. *Pipistrellus sp.*);
 - nietoperze z rodzaju gacek (łac. *Plecotus sp.*);
 - nietoperze z rodzaju borowiec *Nyctalus sp.*);
 - nietoperze z rodzaju mroczek i karlik)

XI.2 ZAKRES ODDZIAŁYWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CIASNA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja postanowień tego dokumentu, przy przestrzeganiu odpowiednich procedur bezpiecznego postępowania oraz przepisów bhp, nie powinna spowodować wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego. Ponadto wszelkie ustalenia zawarte w ww. dokumencie dotyczą obszaru mieszczącego się wyłącznie w granicach Gminy Ciasna. Program w swoich założeniach i celach nie będzie oddziaływał transgranicznie.

Uwzględniając również zapisy Dyrektywy ptasiej planowane działania nie będą oddziaływać negatywnie na populacje ptaków jak również na ochronę siedlisk poszczególnych gatunków.

Ocenia się, że Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ciasna w zasadniczy sposób może przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Ciasna. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne.

Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja zadań proponowanych w Programie, nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne.

Realizacja działań przewidzianych w Planie nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w zakresie zdrowia i życia ludzi. Jednocześnie dokument nie wyznacza ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, czy też posiadających potencjalny wpływ na środowisko.

Uzyskano opinie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach w zakresie odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokumenty te stanowią załącznik do dokumentu.

ROZDZIAŁ XII. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW

XII.1 SPIS TABEL

Tabela 1 Stan ludności Gminy Ciasna w latach 2009 – 2014	12
Tabela 2 Najważniejsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Ciasna w 2013 i 2014 roku....	12
Tabela 3 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Ciasna w latach 2009 - 2014.....	13
Tabela 4 Zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w latach 2009-2014.....	13
Tabela 5 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Ciasna w latach 2009-2014.....	14
Tabela 6 Użytki rolne na terenie Gminy Ciasna w 2014 roku.....	14
Tabela 7 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Ciasna w 2013 i 2014 roku	15
Tabela 8 Lokalizację obszarów i obiektów chronionych.....	17
Tabela 9 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015	19
Tabela 10 Współczynnik feminizacji na terenie Gminy Ciasna w latach 2006-2015	21
Tabela 11 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015	22
Tabela 12 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015	25
Tabela 13 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006-2015	26
Tabela 14 Struktura ludności według płci i wieku w 2006 roku	28
Tabela 15 Struktura ludności według płci i wieku w 2015 roku	29
Tabela 16 Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015.....	32
Tabela 17 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki	34
Tabela 18 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2006-2015	35
Tabela 19 Podsumowanie wskaźników demograficznych dla Gminy Ciasna oraz Polski i regionu w 2015 roku.....	37
Tabela 20 Migracje na pobyt stały – saldo migracji na terenie Gminy w latach 2005-2014....	39
Tabela 21 Migracje na pobyt stały - zameldowania na terenie Gminy w latach 2005-2014....	39
Tabela 22 Migracje na pobyt stały – wymeldowania z terenu Gminy w latach 2005-2014	40
Tabela 23 Migracje na pobyt stały gminne według kierunku - zameldowania	41
Tabela 24 Migracje na pobyt stały gminne według kierunku - wymeldowania.....	41
Tabela 25 Liczba ludności w podziale na miejscowości.....	42
Tabela 26 Liczba ludności w grupach wieku.....	42

Tabela 27 Saldo migracji w ciągu ostatnich 5 lat w podziale na miejscowości.....	43
Tabela 28 Liczba osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w poszczególnych miejscowościach w Gminie Ciasna w latach 2012-2016	43
Tabela 29 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości w Gminie Ciasna	44
Tabela 30 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na alkoholizm	44
Tabela 31 Udział osób objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność poszczególnych miejscowości w Gminie w latach 2012-2016 (stan w dniu 31.XII).....	44
Tabela 32 Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy w wyborach samorządowych w 2014 roku	45
Tabela 33 Liczba organizacji pozarządowych na obszarach funkcjonalnych	45
Tabela 34 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Migracje	47
Tabela 35 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Struktura ludności	47
Tabela 36 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Pomoc społeczna	47
Tabela 37 Podsumowanie problemów sfery społecznej - Aktywność społeczna.....	48
Tabela 38 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Ciasna w latach 2009-2014.....	48
Tabela 39 Analiza sytuacji w odniesieniu do liczby przedsiębiorstw	49
Tabela 40 Udział osób bezrobotnych objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej poszczególnych miejscowości w Gminie	38
Tabela 41 Analiza zabytków na terenie Gminy Ciasna	51
Tabela 42 Emisja zanieczyszczeń na terenie Gminy Ciasna	52
Tabela 43 Charakterystyka zidentyfikowanych problemów na terenie Gminy w podziale na podobszary	55
Tabela 44 Podsumowanie zbiorcze analizowanych negatywnych zjawisk w obszarach na terenie Gminy Ciasna.....	59
Tabela 45 Analiza ryzyka inwestycji wskazanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.....	63
Tabela 46 Zidentyfikowane problemy na obszarze Ciasna	66
Tabela 47 Zidentyfikowane problemy na obszarze Panoszów.....	68
Tabela 48 Zidentyfikowane problemy na obszarze Panoszów.....	70
Tabela 49 Zidentyfikowane problemy na obszarze Sieraków Śląski	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Tabela 51 Projekty i działania planowane w ramach LPR	79
Tabela 52 Finansowanie przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.....	88
Tabela 53 Tabela wskaźników monitoringowych LPR	92
Tabela 54 Komplementarność projektów planowanych w ramach LPR.....	98

XII.2 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa Gminy Ciasna	11
Rysunek 2 Mapa obszarów funkcjonujących na terenie Gminy Ciasna objętych analizą w zakresy zidentyfikowanych problemów	19
Rysunek 3 Ogólna mapa obszarów rewitalizacji na terenie Gminy	65
Rysunek 4 Obszar Ciasna.....	67
Rysunek 5 Obszar Panoszów	69
Rysunek 6 Obszar Przywary	72
Rysunek 7 Obszar Sieraków Śląski.....	73

XII.3 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 - 2015	20
Wykres 2 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 – 2015 - mężczyźni	20
Wykres 3 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 – 2015 - kobiety	20
Wykres 4 Liczba ludności na terenie Gminy Ciasna w latach 2006 i 2015 – struktura według płci	21
Wykres 5 Współczynnik feminizacji na terenie Gminy Ciasna w latach 2006-2015	22
Wykres 6 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015.....	23
Wykres 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %	23
Wykres 8 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015.....	25
Wykres 9 Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %	26
Wykres 10 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015.....	27
Wykres 11 Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym - w Gminie Ciasna w latach 2006 i 2015 - udział %	27
Wykres 12 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - ludność ogółem.....	28

Wykres 13 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - kobiety	29
Wykres 14 Struktura ludności według wieku w 2006 roku - mężczyźni	29
Wykres 15 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - ludność ogółem	30
Wykres 16 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - kobiety	31
Wykres 17 Struktura ludności według wieku w 2015 roku - mężczyźni	31
Wykres 18 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32
Wykres 19 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	33
Wykres 20 Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	33
Wykres 21 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - ludność na 1 km ²	34
Wykres 22 Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki - zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	35
Wykres 23 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2006-2015	36
Wykres 24 Małżeństwa w Gminie Ciasna w latach 2006-2015	36
Wykres 25 Małżeństwa na 1000 ludności	37
Wykres 26 Małżeństwa zawarte	37